

Perheidenvälisen yhteisöllisyyden tukeminen varhaiskasvatuksessa

- Välineenä sosiaalinen media

Monika Lattunen

Ilari Lehtonen

Ilona Rantala

OPINNÄYTETYÖ

Marraskuu 2023

Sosionomin tutkinto-ohjelma (AMK)

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosionomin tutkinto-ohjelma

LATTUNEN, MONIKA; LEHTONEN, ILARI & RANTALA, ILONA:
Perheidenvälisen yhteisöllisyyden tukeminen varhaiskasvatuksessa
- Välineenä sosiaalinen media

Opinnäytetyö 55 sivua, joista liitteitä 3 sivua
Marraskuu 2023

Ihmisten sosiaaliset yhteisöt ja verkostot rakentuvat elämän aikana heidän elämäntilanteensa, lähipiirinsä, työnsä, harrastustensa ja mielenkiinnon kohteiden sakin mukaan. Sosiaalinen media on antanut mahdollisuuden luoda uusia verkostoja yli rajojen ja kansalaisuuksien. Kontaktien luominen ei kuitenkaan aina ole helppoa, ja samoissa elämäntilanteissa olevat ihmiset eivät välttämättä aina kohtaa toisiaan.

Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Kangasalan varhaiskasvatuksen kanssa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa Kangasalan kaupungin päiväkotipalveluita käyttävien perheiden yhteisöllisyyden tarvetta, perheiden välistä yhteydenpitoa sekä sosiaalisen median käyttötottumuksia. Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä tietoisuutta yhteisöllisyyden tarpeesta varhaiskasvatuksen perheiden välillä, sosiaalisesta mediasta yhteisöllisyyden välineenä sekä varhaiskasvatuksesta yhteisöllisyyden mahdollistajana. Tutkimuksessa käytettiin laadullista ja määrällistä tutkimusmenetelmää. Kysely kohdistettiin kolmen Kangasalan päiväkodin vanhemmille ja työntekijöille, ja se toteutettiin e-lomakekyselyinä.

Kyselyyn vastanneiden keskuudessa yhteisöllisyyden tarvetta vanhempien välillä esiintyi riippumatta siitä, oliko vastaaja aktiivinen sosiaalisen median käyttäjä vai ei. Kyselyssä korostui tarve perheiden välisille tapaamisille ja verkostoitumiselle sekä halukkuus yhteiseen tekemiseen muiden perheiden kanssa. Muihin vanhempiin tutustuminen jäi vähäiseksi normaalissa päiväkotiarjessa, ja vanhempienväliset viestinnän kanavat olivat vähäisiä. Sosiaalisen median välineitä käytettiin eniten läheisten ja tuttavien väliseen yhteydenpitoon, selailuun ja tiedonhakuun sekä erilaisiin ryhmiin ja yhteisöihin osallistumiseen.

Tulosten perusteella päiväkotien vanhemmat olisivat valmiita osallistumaan yhteisölliseen yhteiseen toimintaan. Päiväkoti tarjoaa jo ympäristön ja mahdollisuudet vanhempien väliselle verkostoitumiselle, ja se voisi potentiaalisesti toimia silanrakentajana vanhempien ja perheiden välisen sosiaalisen yhteyden saavuttamiseksi. Tällaisten sosiaalisten suhteiden tukeminen voi toimia ennaltaehkäisevänä tekijänä esimerkiksi vastauksissa näyttäytyvien arjessa jaksamisen haasteiden ja voimattomuuden ehkäisemisessä.

Asiasanat: yhteisöllisyys, osallisuus, varhaiskasvatus, sosiaalinen media

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

LATTUNEN, MONIKA; LEHTONEN, ILARI & RANTALA, ILONA:
Supporting Communality Among Families in Early Childhood Education
- Using Social Media As a Tool

Bachelor's thesis 55 pages, appendices 3 pages
November 2023

People build their social communities and networks based on their life situation, social circles, work, hobbies and interests. In addition, social media has created new ways of connecting with other people. However, creating connections is not always easy, and despite having similar life situations and social circles, people might not always come together. The purpose of the thesis was to explore the need for communality among families using the same daycare center, communication between these families and their use of social media. The thesis was carried out in collaboration with Kangasala early childhood education, and it combined both qualitative and quantitative research methods.

The results showed that there was a need for communality among parents regardless of whether they used social media actively or not. The survey results indicated that there was a need for meeting other families in person to do activities together and to create new relations. Getting to know other parents was not very common in the day-to-day life at the daycare center. However, the daycare center could support families in creating social connections and make communality possible among families. In addition, social media could be a helpful factor in bringing parents and families together.

Key words: communality, social inclusion, early childhood education, social media

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	7
	2.1 Yhteisöllisyys.....	7
	2.2 Osallisuus	10
	2.3 Sosiaalinen media.....	13
3	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	15
	3.1 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset	15
	3.2 Laadullinen ja määrällinen tutkimusmenetelmä	16
	3.3 Aineistonkeruu	17
	3.4 Aineiston analyysi	19
4	TULOKSET	23
	4.1 Sosiaalinen media.....	23
	4.2 Vertaistuen tarve	26
	4.3 Kontaktit päiväkodin muiden vanhempien kanssa.....	31
	4.4 Avoimet kysymykset.....	36
5	OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS.....	39
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	41
	6.1 Johtopäätökset tutkimuksen tuloksista.....	41
	6.2 Pohdinta ja jatkotutkimusaiheet.....	45
	LÄHTEET.....	50
	LIITTEET	53
	Liite 1. Kyselylomake	53

1 JOHDANTO

Vuonna 2020 THL:n toteuttamassa Finlapset-kyselytutkimuksessa 24 prosenttia vastasyntyttäneistä vanhemmista on kokenut tuen tarvetta omaan jaksamiinsa Kangasalan alueella (THL 2020). Samaan aikaan sosiaalinen media mahdollistaa vanhemmuuden vertaistukea ja pinttyneiden normien vastustamista, ja keskustelu vanhemmuuden ympärillä on voimakkaasti tunteita herättävää (Lehto 2022, 92).

Vanhemman hyvinvointi heijastuu väistämättä myös lapsen hyvinvointiin. Kun vanhempi pitää huolen omien voimavarojensa riittävydestä, jaksaa hän paremmin esimerkiksi toimia perheen kanssa arjessa. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2021.) Kontaktit muihin ihmisiin voivat puuttua tai tulla laiminlyödyiksi arjessa, ja yksinäisyys aiheuttaa häpeää. Vanhempien yksinäisyyteen vaikuttaminen on tärkeää heidän hyvinvointinsa edistämiseksi, sekä myös sukupolvelta toiselle siirtyvän haavoittuvuuden ehkäisemiseksi (MIELI ry 2023). Perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi sekä yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi varhaiskasvatuksella voisi osaltaan olla tärkeä rooli yhteisöllisyyden, vertaistuen ja yhteistoiminnan mahdollistajana. Varhaiskasvatuksen palvelut ovat usein merkittävä osa lapsiperheiden arkea, jolloin sen voidaan nähdä olevan luonnollinen väylä yhteisöllisyyden tukemiselle.

Opinnäytetyömme on toteutettu yhteistyössä Kangasalan kaupungin varhaiskasvatuksen kanssa. Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa Kangasalan kaupungin päiväkotipalveluita käyttävien perheiden yhteisöllisyyden tarvetta, keskinäistä vuorovaikutusta ja sosiaalisen median käyttötottumuksia. Pyrimme sähköisen kyselyn avulla tuomaan perheiden äänet kuuluviin, ja edistämään Kangasalan varhaiskasvatuksen tuntemusta päiväkoteja käyttävien perheiden kokemuksista ja tarpeista. Opinnäytetyömme tavoitteena on lisätä tietoisuutta yhteisöllisyyden tarpeista varhaiskasvatuksessa perheiden välillä, sekä tehdä näkyväksi sosiaalisen median ja varhaiskasvatuksen mahdollisuuksia toimia yhteisöllisyyden edistäjinä.

Käsitlemme opinnäytetyössämme yhteisöllisyyden, osallisuuden sekä sosiaalisen median merkitystä ja asemaa tutkimuksessa. Vaikka tarkastelemme kyseisiä

teoreettisia lähtökohtia erillään, on niillä myös huomattavia keskinäisiä kytköksiä toisiinsa.

2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

2.1 Yhteisöllisyys

Manohar Pawarin (2014) mukaan yhteisöjen kehittämisessä olennaista on ymmärtää yhteisön käsite, joka ei kuitenkaan ole aivan ongelmaton. Yhteisön voidaan nähdä olevan käsitteenä varsin laaja, yleisesti käytetty sekä monimutkainen ja kiistanalainen, sillä eri ihmiset ja ammattilaiset käyttävät sitä eri tavoin sekä erilaisiin tarkoituksiin. Yhteisön käsitteen määrittely voidaan nähdä haastavana myös sen vuoksi, että ihmisten elämäntapa ja yhteisöt ovat muuttuneet siirryttäessä nykyaikaan. Nykyisin useiden ihmisten asuessa kehittyneissä ja kaupungistuneissa keskuksissa eläen varsin yksilökeskeistä elämää, ei niinkään voida puhua yhteisöstä sen perinteisessä merkityksessä, joka korostaa kuulumista, paikallisuutta ja paikallista kulttuuria. Tällöin ihmisten tunne kuulumisesta voi liittyä johonkin muuhun kuin paikallisuuteen. Yhteisön uuden käsitteen ja uudelleenrakentamisen tulisikin kuvata ihmisten ja heidän yhteisöjen jatkuvaa muutosta. (Pawar 2014, 39–40.)

Aikamme yhteisöt voidaan jakaa kolmeen erilaiseen yhteisötyyppiin, jotka toisaalta voivat esiintyä myös limittäin ja olla yhteydessä toisiinsa. Ensimmäisessä yhteisötyypissä yhteisö perustuu paikallisuuteen tai maantieteelliseen käsitykseen yhteisöllisyydestä sekä ihmisiin ja paikkaan liittyvää kuulumisen sekä kiintymyksen tunnetta luovaan vuorovaikutukseen. Sosiologiset määritelmät ovat pääosin käsitelleet juuri alueellisuutta, vuorovaikutusta ja kuulumisen tunnetta. On kuitenkin tärkeä ottaa huomioon tällaisten paikallisuuteen perustuvien yhteisöjen uhanalaisuus ja mahdollinen katoaminen vähitellen, kun kaupungistuminen vaikuttaa perinteiseen yhteisölliseen elämäntapaan paikallisella tasolla. Toisen yhteisötyypin yhteisöt perustuvat ihmisiä yhdistäviin tekijöihin, kuten mielenkiinnonkohteisiin, uskontoon, syntyperään, harrastuksiin, lastenhoitoon, nuoruuteen, ikääntymiseen tai urheiluun. Ihmisiä yhdistävien tekijöiden pohjalta syntyneitä yhteisöä voidaankin kutsua tavoitteeseen tai intressiin perustuvaksi yhteisöksi. Tällaisissa yhteisöissä alueellinen sijainti ei ole merkittävää, sillä ihmisten yhteisöllisyyden tunne perustuu heitä yhdistäviin tekijöihin. Kolmas aikamme yhteisö on

virtuaaliyhteisö, joka on merkittävästi nopeuttanut ihmisten välistä vuorovaikutusta ja ihmissuhteiden syntymistä. Virtuaaliyhteisöt syntyvät riippumatta alueellisesta sijainnista tai paikallisuudesta, sillä ne muodostuvat internetissä, sosiaalisessa mediassa ja älylaitteiden välityksellä. Vaikka yhteisötyypit ovat keskenään erilaisia, voidaan yhteisöjen kehittäminen määritellä yleisellä tasolla osallistavaksi ihmiskeskeiseksi prosessiksi, jossa ihmisiä pyritään muun muassa tuomaan yhteen, pitämään heidät yhdessä sekä mahdollistamaan yhteistoiminta heidän tarpeidensa ja asioidensa käsittelemiseksi. (Pawar 2014, 40–41.)

Myös Seppo Kangaspunta (2011) kuvaa yhteisöä muuttuvana käsitteenä tietokoneella tapahtuvan yhteistoiminnan ja kommunikaation vuoksi. Myös verkkoyhteisöt voidaan jakaa erityyppisiin yhteisöihin ja yhteisöjen yhdistelmiin. Verkkoyhteisöt voivat olla paikallisten tai olemassa olevien yhteisöjen virtuaalisia muotoja ja toimintaympäristöjä, yhteisiin intresseihin perustuvia yhteisöjä, vain verkossa toimivia yhteisöjä tai tuotettuja yhteisöjä. (Kangaspunta 2011, 28.) Verkkoyhteisöjen tyypeissä ja niiden tavoissa muodostua voidaankin nähdä olevan samankaltaisuuksia yllä kuvattujen yhteisötyyppien kanssa.

Tarkastelemme tässä luvussa yhteisön ja yhteisöllisyyden käsitettä myös sosiaalipedagogisesta näkökulmasta, sillä Elina Nivalan ja Sanna Rynänen (2019) mukaan sosiaalipedagogiikassa yhteisön määrittelyyn liitetään sellainen laadullinen näkökulma, jonka mukaan yhteisö on erityinen ja vastavuoroinen ihmisten välillä vallitseva suhde. Määritelmän mukaan yhteisönä ei nähdä mitä tahansa, esimerkiksi alueellista, ihmisten yhteenliittymää. Yhteisöllä voidaan nähdä olevan jokin siihen kuuluvia ihmisiä yhdistävä tekijä ja tunne yhteenkuuluvuudesta. (Nivala & Rynänen 2019, 110–111.) Yhtenä opinnäytetyömme tarkoituksena on kartoittaa mahdollisuuksia tällaiselle vastavuoroisuutta ja yhteenkuuluvuutta tuottavalle yhteisöllisyydelle varhaiskasvatuksessa.

Nivalan ja Rynänen (2019) mukaan vuorovaikutus, sosiaaliset suhteet ja yhteinen tekeminen luovat perustaa yhteiselämälle. Yhteiselämän myötä toimitaan yhdessä muiden kanssa, kohdataan toisia ihmisiä ja koetaan yhteyttä heihin. Käytännössä yhteiselämä toteutuu yhteisöissä, ja yhteisön jäsenenä voidaan kasvaa yhteiselämään. (Nivala & Rynänen 2019, 109.) Jos yhteisö perustuu yhteisyyden kokemukseen, voivat yhteisössä vallitsevat suhteet edistää sosiaalista ja

henkilökohtaista kasvua. Yhteisyyden kokemus voi kehittyä esimerkiksi toiminnallisesti yhteistoiminnan ja vuorovaikutuksen avulla. Yhteisöllinen yhteenkuuluvuuden tunne voi kehittyä sellaisen toiminnan myötä, johon sitoudutaan ja jolle on määritelty yhteiset tavoitteet, sekä voidaan kokea yhdessä niin onnistumisia, kuin epäonnistumisiakin, ja jossa jollain tavalla vaikutetaan yhteisössä olevien ihmisten keskinäisiin suhteisiin. (Nivala & Ryyänen 2019, 111–112.)

Nivala ja Ryyänen (2019) kuvaavat yhteisöä välttämättömänä asiana ihmisen hyvinvoinnin kannalta. Tällainen ajatus liittyy erityisesti pienempiin, henkilökohtaisten suhteiden ja kasvokkain tapahtuvan vuorovaikutuksen pohjalta muodostuviin yhteisöihin. (Nivala & Ryyänen 2019, 113.) Toisaalta yhteisöissä voi ilmetä myös ei-toivottuja elementtejä, kuten syrjintää, autoritaarista vuorovaikutusta sekä yhteisön ulkopuolisiin kohdistuvaa vihamielisyyttä. Sosiaalipedagogisessa toiminnassa pyritäänkin edistämään niin sanottujen aitojen yhteisöjen syntymistä, eli huomiota kiinnitetään yhteisöjen vuorovaikutukseen ja siihen, että yhteisö tukisi yhteiselämän ympäristönä jokaisen jäsenensä kasvua. (Nivala & Ryyänen 2019, 174–175.)

Yhteisöllisyyden kehittämisessä olennainen tavoite on auttaa ihmisiä pääsemään tai palaamaan sellaisiin yhteisöihin, joita heidän lähiympäristössään jo on. Toisaalta pyritään tukemaan myös uusien yhteisöjen ja ihmisten välisten suhteiden muodostumista. Yhteisöllisyyden tukemisessa ja luomisessa on tärkeää toimia siten, että yhteiseen toimintaan on mahdollista lähteä mukaan ja sitä tuetaan. Yhteisöllisyys mahdollistuu, kun perusedellytykset sille on luotu. Sosiaalipedagogisen työtteen näkökulmasta yhteisöllisyyden kehittäminen voi tarkoittaa esimerkiksi perheyhteisöjen yhteisen toiminnan ja vuorovaikutussuhteiden muodostamisen tukemista, vertaisyhteisöjen kehittämistä erilaisissa toiminnoissa ja instituutioissa sekä esimerkiksi varhaiskasvatuksessa yhteisöllisemmän kulttuurin luomista. (Nivala & Ryyänen 2019, 174–175.)

Jälkimoderni yhteiskunta on varsin individualistinen, ja korostaa yksilöä sekä vapautumista tietyistä sosiaalisista siteistä, esimerkiksi perinteisistä yhteisöistä. Tällöin sosiaaliset roolit perustuvat yksilön valintaan ja haluun, jolloin ihmiset ovat aiempaa vapaampia liittymään erilaisiin yhteisöihin samanhenkisten ihmisten

kanssa. Uusi media viestii monelta monelle, ja yhteisöllisistä verkoista voi muodostua yhtä tärkeitä instituutioita kuin esimerkiksi kirjastot, yhteisöt ja kaikenlainen muu sosiaalinen pääoma. Yhteisöjä voidaankin luonnehtia inhimillisen yhteiskunnan sydämeiksi. (Kangaspunta 2011, 25, 27.) Nykyajan yhteiskuntien ollessa hyvin yksilökeskeisiä, voidaan yhteisöjen rakentaminen ja niiden tukeminen nähdä tärkeänä välineenä hyvinvoinnin edistämisessä. Yksilökeskeisissä yhteiskunnissa ihmisten ollessa vapaampia valitsemaan yhteisönsä, on heidän mahdollista liittyä sellaisiin yhteisöihin, jotka esimerkiksi tukevat heidän hyvinvointiaan ja sen hetkisiä elämäntilanteitaan.

2.2 Osallisuus

Nivala ja Rynänen (2019) korostavat teoksessaan myös yhteisön merkitystä tarkasteltaessa osallisuuden toteutumista. Osallisuudella viitataan ideaaliin ihmisen sekä yhteisön väliseen suhteeseen, joka toimiessaan muodostuu kolmesta osa-alueesta. Nämä osa-alueet muodostuvat osallistumisesta, jonnekin kuulumisesta ja kuulumisen tunteesta. Tutkiessa osallisuutta katsotaan esimerkiksi ihmisen osallistuminen toimintaan omassa yhteisössään olevan yleensä olennaista tämän vuorovaikutuksellisuuden sekä toiminnallisuutensa vuoksi. Tämän lisäksi kuitenkin vaaditaan yhteisöön kuulumisen sekä erityisesti tuntemus siihen kuulumisesta, jotta osallisuus saadaan toteutuneeksi. Yhteisöltä myös edellytetään vallan tasavertaista jakamista yhteisön jäsenille, ja jokaiselle yhdenmukaista oikeutta saada vaikuttaa yhteisössä tapahtuviin päätöksiin. Tämä antaa mahdollisuuden kokea keskinäistä luottamuksellisuutta sekä merkityksellisyyttä. (Nivala & Rynänen 2019, 138–139.) Haluamme opinnäytetyössämme korostaa osallisuuden merkitystä niin suhteessa onnistuneeseen kasvatuskumppanuuteen varhaiskasvattajien sekä perheen välillä kuin myös varhaiskasvatuksen piirissä olevien perheiden välisessä vuorovaikutuksessa.

Myös Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (2023) määrittelee osallisuuden erityisesti tunteeksi, jolloin henkilö kokee olevansa aidosti vaikutusvaltainen omaa elämänsä koskevilla asioilla ja päätöksillä. Hän kokee tulevaisuutensa kuulluksi sekä nähdyksi riippumatta hänen toiveidensa tai mielipiteidensä laadusta. Tämä antaa mahdollisuuden yksilöllisyyden toteutumiseen, jonka myös katsotaan olevan

merkittävässä asemassa tavoiteltaessa osallisuutta. Kokonaisvaltainen osallisuus kuitenkin edellyttää moninaisten voimavarojen toteutumista kuten riittävää toimeentuloa, toimintaa, luottamuksen tunnetta sekä erilaisia palveluita. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023, 17.) Tämä herättää esiin kriittisiä kysymyksiä, kuten onko yhteiskunnassamme kaikilla yhtäläistä mahdollisuutta kokea kokonaisvaltaista osallisuutta ja miten osallisuutta pystytään ennen kaikkea edistämään. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2023) haluaakin tuoda esille erilaisia keinoja jokaisen henkilön osallisuuden edistämiseksi. Osallistuminen toimintoihin on tärkeä säilyttää täysin vapaaehtoisena, ja osallistujien yksilölliset mielipiteet sekä tarpeet ovat otettava näkyvästi huomioon esimerkiksi yhteistä toimintaa kehittäessä. Tämä edellyttää tasavertaisuuden toteutumista ja hyväksymisen ilmapiiriä toiminnan sisällä. Myös ulkopuolelle jääneiden henkilöiden tarpeet ja mielipiteet pyritään kartoittamaan sekä huomioimaan toiminnan yhteisissä päätöksissä. Jokaisen aitoa mahdollisuutta päästä vaikuttamaan asioihin on tärkeä korostaa. Yhteisöjä, joihin voi halutessaan osallistua ja päästä vaikuttamaan voivat olla esimerkiksi oman asuinalueen henkilöt, ystäväpiirit, harrastusten myötä tulleet ryhmät sekä yhteiskunta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023, 19–22.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2022) haluaa painottaa osallisuuden yhteyttä myös ihmisen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Tuntemukset johonkin kuulumisesta, kuulluksi tulemisesta ja omista mahdollisuuksista saada vaikuttaa asioihin ovat vahvasti kytköksissä syrjäytymisen sekä epätasa-arvoisuuden ehkäisemiseen. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022.) Osallisuuden yleisenä vastakohtana pidettävän osattomuuden voidaankin katsoa olevan vahvasti yhteydessä syrjäytyneisyyteen. Reivinen ja Vähäkylä (2013) määrittelevätkin syrjäytymisen yhteiskunnan toiminnasta ulkopuolelle jäämiseksi. Tämä on usein seurausta yhteiskunnassa vallitsevasta eriarvoisuudesta ja huono-osaisuuden kasaantumisesta. Huono-osaisuuden kasaantumisella viitataan monien eri elämänhallintaan liittyvien ongelmien päällekkäisyyteen kuten esimerkiksi päihteiden ongelmakäyttöön sekä työttömyyteen. Syrjäytyminen on ilmiönä yhteiskunnassamme kasvava sekä erityisen haasteellinen, sillä on huomioitava jokaisen yksilöllinen kokemus ja käsitys siitä, mitä syrjäytyminen on. Riski syrjäytymiseen on myös olemassa koko elinkaaren ajan ja on aina monen erilaisen tekijän summa. On siis selvää, että kaikille toimivaa yksinkertaisia ratkaisua tai keinoa syrjäytymisen ehkäisemiseen on lähes mahdotonta löytää. (Reivinen & Vähäkylä 2013, 6, 17.)

Karvonen, Kestilä ja Saikkonen (2022) korostavat osallisuuden moninaisuutta ja merkityksellisyyttä myös perheiden kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnissa. Vanhemmuus on usein monelle iso elämänmuutos, ja uudenlainen arki sekä koko perheen hyvinvointiin vaikuttavat tekijät voivat luoda yllättäviäkin haasteita. (Karvonen, Kestilä & Saikkonen 2022, 133.) Rekola (2023) on tunnistanut esimerkiksi lapsiperheen köyhyyden olevan vahvasti sidoksissa osallisuuden kokemukseen. Köyhyys voi vaikuttaa perheissä merkittävästi lasten mahdollisuuksiin harrastaa, kehittää ja ylläpitää sosiaalisia suhteita perheen ulkopuolella sekä edellytyksiin kuluttaa ja toimia samalla tavalla kuten normaalituloisten perheiden lapset. Nämä tekijät voivat luoda lapselle häpeän tunnetta, ja vaikuttaa merkittävästi hänen käsitykseensä omista mahdollisuuksistaan. (Rekola 2023, 16–18.)

Heinström (2018) on tutkinut lapsiperheiden osallisuuden holistisuutta, ja nostaa esille matalan kynnyksen palveluiden sekä toimintojen merkityksellisyyttä suhteessa perheiden osallisuuden toteutumiseen. Tutkimukset ovat osoittaneet, että perheiden osallisuuden tarve ja tärkeys on hyvin tunnistettua, ja erityisesti vertaistuella on koettu olevan suurta vaikutusta esimerkiksi avun saamiseen sekä ahdistuneisuuden lieventämiseen. Osallisuus sekä sen vaikutukset ovat voineet tuoda lapsiperheelle tietoja heille soveltuvista palveluista ja tuista, erilaiset yhteisölliset toiminnot ovat tuoneet rutiinia sekä sitä kautta arkeen hyvinvointia, ja sosiaaliset vaikutukset ovat vahvistaneet yhteenkuuluvuuden tunnetta ja vähentäneet perheiden yksinäisyyttä. On siis ilmeistä, että osallisuuden asema koko perheen hyvinvoinnissa on huomattava. Vertaistuki sekä yhteisöllinen toiminta on lisännyt vanhempien ja sen myötä koko perheen voimavaroja arjessa, ja edistänyt merkittävästi voimaantumista. (Heinström 2018, 36–37, 68–72.) Vertaistuella viitataan samassa elämäntilanteessa olevien henkilöiden eli vertaisten kanssa keskinäisten ajatusten ja kokemusten jakamiseen. Tämä voi lisätä toiveikkuutta ja ymmärrystä omaan tilanteeseen sekä lievittää esimerkiksi yksinäisyyden tunnetta. (Mielenterveystalo n.d.)

Opinnäytetyössä halusimme lähteä kartoittamaan niin lapsiperheiden kuin varhaiskasvatuksen ammattilaisten näkemyksiä myös siihen, voisiko sosiaalisella medialla olla mahdollisuutta tukea yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemuksia. Zitting (2021) tuo esille artikkelissaan osallisuuden toteutumisen eri näkökulmia,

ja haluaakin korostaa digitalisuuden roolia osallisuuden kokemuksen vahvistamisessa. Digitalisaatio ja sen myötä esimerkiksi yhteiskuntaamme muodostuneet sähköiset asiointipalvelut sekä entistä matalampi kynnys palvelujen saatavuudessa ovat tuoneet uudenlaista mahdollisuutta kokea osallisuutta. Palveluiden etsiminen sekä uudenlainen mahdollisuus vuorovaikutukseen ovat digiaikana sähköisten muotojensa vuoksi tulleet kansalaisille entistä saavutettavimmiksi. Zitting haluaa kuitenkin painottaa, että on äärimmäisen tärkeä pysähtyä tarkastelemaan myös digitalisaation lisääntymisen varjopuolia ja niiden myötä muodostuneita uusia ilmiöitä. (Zitting 2021.)

2.3 Sosiaalinen media

Sosiaalisen median käsite kattaa allensa verkossa sijaitsevat palvelut ja sovellukset, joissa yhdistyy käyttäjien välinen kommunikaatio sekä sisällöntuotanto. Se eroaa perinteisestä joukkoviestinnästä muuttamalla käyttäjän vastaanottajasta vuorovaikuttajaksi; käyttäjä voi kommentoida, merkata suosikkeja, reagoida tykkäyksillä tai emoji-kuvasymboleilla, ja jakaa toisten tuottamaa sisältöä. Toiminnan katsotaan tuottavan lisää sosiaalisuutta, verkostoitumista ja yhteisöllisyyttä käyttäjien välillä. Sosiaalisen median yhteisöllisen rakenteen ja vertaistuottamisen vuoksi sitä on alettu kutsua myös yhteisömediaksi. (Someraaton 2020.) Sosiaalisen median yhteisöllisyys näkyy sen käyttäjälähtöisen jakamisen ja kommunikaation tavoissa. Käyttäjät ovat yhtä aikaa tuottajia sekä kuluttajia, ja osaltaan myös haastavat vanhoja traditionaalisia viestinnän muotoja tuomalla oman äänensä esiin vuorovaikuttamalla ja osallistumalla. (Harju 2020.)

Sosiaalinen media itsessään on hyvin moninainen. Blogit, mikroblogit, keskustelulaudat, wikit, kuva- ja videojakamispalvelut, ja podcastit kaikki katsotaan olevan osa sosiaalisen median käsitettä (Langmia 2014, 12). Globaalisti toimiva sosiaalinen media antaa uniikin mahdollisuuden ihmisille verkostoitua henkilöiden kanssa, joihin muutoin olisi vaikea tutustua. Vaikka mahdollisuus tutustua ja verkostoitua uusiin ja tuntemattomiin ihmisiin on laaja, käyttävät ihmiset sosiaalista mediaa jo olemassa olevien ihmissuhteiden ylläpitoon. Homogeenisesti jakautuvat käyttäjäryhmät eivät siis ole harvinaisia myöskään sosiaalisen median kana-

villa, ja samantapaista ryhmäytymistä on havaittavissa verkossa esimerkiksi kansalaisuuden, iän, koulutuksen tai uskonnonkin mukaan. Facebookissa käyttäjien katsotaan vuorovaikuttavan suurilta osin olemassa olevien sosiaalisten suhteiden välillä, tai vahvistavan heikompia sosiaalisia suhteita uusiin ihmisiin tutustumisen sijaan. Käyttäjät usein myös etsivät tuttuja henkilöitä tuntemattomien sijaan. Sosiaalinen media onkin eräänlainen jatkumo verkon ulkopuolella tapahtuvaan sosiaalisen elämään. (Boyd & Ellison 2007, 211–214, 221.)

Kaikilla ihmisillä ei kuitenkaan ole samanlaisia lähtökohtia hyödyntää sosiaalista mediaa. Sähköisten ja verkossa tapahtuvien palveluiden yleistyessä osa ihmisistä on vaarassa jäädä vaille näitä palveluita, ja ovat vaarassa digisyrjäytyä. Digisyrjäytymisellä ei pelkästään viitata siihen, että jää paitsi sähköisistä palveluista, vaan digitaalinen syrjäytyminen liittyy vahvasti myös sosiaaliseen syrjäytymiseen. Digisyrjäytynyt henkilö ei pysty, osaa tai halua käyttää digitaalisia sovelluksia tai laitteita, sekä hänellä voi olla estynyt mahdollisuus osallistua digitaalisiin ympäristöihin tiedon puutteen, osaamisen tai toimivien laitteiden takia. (Hyppönen & Ilmarinen 2019, 280.)

Liiallisessa sosiaalisen median käytössä on myös omat riskinsä. Sosiaalista mediaa usein käyttävät henkilöt voivat langeta vertailemaan omaa elämäänsä toisten elämään, ja kokea kateutta toisia sosiaalisen median henkilöitä kohtaan. Rajaamalla sosiaalisen median päivittäistä käyttöä on huomattu olevan positiivisia vaikutuksia niin yksinäisyyden, masennuksen kuin ahdistuksenkin suhteen. (Hunt, Marx, Lipson & Young 2018, 752, 766–767.) Myös sosiaalisen median käyttötavat vaikuttavat henkilön hyvinvointiin. Passiivinen selailu sekä muiden elämän seuraaminen vaikuttaa henkiseen hyvinvointiin kielteisesti, kun taas aktiivisempi käyttäjä voi kokea itsensä tuetuksi, osalliseksi ja nähä yleisesti elämänsä positiivisemmassa valossa. (O'Day & Heinberg 2021.)

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

3.1 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia Kangasalan kaupungin varhaiskasvatuksen päiväkotipalveluita käyttävien perheiden yhteisöllisyyden tarvetta, perheiden välistä yhteydenpitoa, sekä vanhempien sosiaalisen median käyttötottumuksia sähköisen kyselyn avulla. Opinnäytetyön avulla selvitetään, olisivatko perheet valmiita luomaan suhteita toisiinsa käyttäen sosiaalista mediaa työkaluna mahdollistaen luonnollisten suhteiden syntymistä toisiin vanhempiin ja heidän lapsiinsa. Kyselyllä kartoitetaan, kokevatko perheet sosiaalisessa mediassa tapahtuvan vuorovaikutuksen pirstaloituneena, miten he näkevät sosiaalisen median yhteisöllisyyden välineenä, voiko varhaiskasvatus toimia osana yhteisöllisyyden rakentamista päiväkotipalveluita käyttävien perheiden välillä, sekä kerätään mahdollisia toiveita Kangasalan varhaiskasvatuksen viestinnän kehittämisen suhteen. Opinnäytetyöstämme saadut tulokset annetaan Kangasalan varhaiskasvatuksen jatkokehittämistä varten. Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä tietoisuutta yhteisöllisyyden tarpeesta varhaiskasvatuksen perheiden välillä, sosiaalisesta mediasta yhteisöllisyyden välineenä sekä varhaiskasvatuksesta yhteisöllisyyden mahdollistajana.

Opinnäytetyömme tutkimuskysymyksiä ovat:

1. Millaista yhteisöllisyyttä Kangasalan varhaiskasvatuksen perheet toivoisivat muiden päiväkotipalveluita käyttävien perheiden kanssa?
2. Millä tavoin sosiaalista mediaa voisi hyödyntää perheiden välistä yhteisöllisyyttä edistävänä välineenä varhaiskasvatuksessa?
3. Millainen rooli päiväkodeilla voisi olla perheiden välisen yhteisöllisyyden ja viestinnän kehittäjänä?

3.2 Laadullinen ja määrällinen tutkimusmenetelmä

Käytimme opinnäytetyössämme kvalitatiivista, eli laadullista tutkimusmenetelmää yhdistettynä kvantitatiiviseen, eli määrälliseen tutkimusmenetelmään. Tämnäkaltaista laadullisen ja määrällisen tutkimusmenetelmän yhdistämistä voidaan kuvata triangulaation käsitteellä. Triangulaatiossa erilaisia menetelmiä, tietolähteitä, tutkijoita tai teorioita yhdistetään tutkimuksessa. Voidaan puhua esimerkiksi moninäkökulmaisuuudesta eli useista lähestymistavoista ja menetelmien yhdistämisestä. Triangulaatio voidaan jakaa neljään tyyppiin, joita ovat aineistotriangulaatio, tutkijatriangulaatio, teoriatriangulaatio sekä menetelmätriangulaatio. (KvaliMOTV n.d.) Opinnäytetyössämme triangulaation päätyypeistä merkittävä on menetelmätriangulaatio, sillä opinnäytetyössämme yhdistyy kaksi erilaista tutkimusmenetelmää. Menetelmätriangulaatiossa aineisto hankitaan useilla tiedonhankintamenetelmillä, esimerkiksi kyselyä ja haastattelua hyödyntäen. Lisäksi voidaan puhua analyysitriangulaatiosta, jossa aineistoa analysoidessa käytetään useita analyysimenetelmiä. (KvaliMOTV n.d.) Hyödynsimme opinnäytetyössämme laadullisen ja määrällisen tutkimuksen analyysimenetelmiä, jolloin myös analyysitriangulaatio kuvaa opinnäytetyössä käyttämäämme moninäkökulmaisuuuden lähestymistapaa.

Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteitä voivat olla muun muassa kohdejoukon tulkintojen ja merkitysten korostaminen, subjektiivisuuden arvostaminen, kvalitatiivisen sekä luonnollisen ja strukturoimattoman aineiston käyttäminen, sekä miten- ja mitä-kysymysten painottaminen. Kvalitatiivisen tutkimuksen aineistoina toimivat empiiriset aineistot, joita ovat esimerkiksi keskustelut, haastattelut, tekstit, päiväkirjat tai kuvat sekä tilat, joissa tapahtuu jotakin toimintaa. (Juhila n.d.) Jouni Tuomen ja Anneli Sarajärven (2018, 62) mukaan laadullisessa tutkimuksessa aineistoa kerätään yleensä kyselyn, haastattelun, havainnoinnin ja erilaisten dokumenttien avulla.

Tarja Heikkilän (2017) mukaan kvantitatiivinen, eli määrällinen tutkimus määrittää olemassa olevaa tilannetta, mutta ei esimerkiksi riittävästi selitä ilmiöiden syitä. Kvantitatiivista aineistoa kerätään yleensä standardoiduilla kyselylomakkeilla. Määrällisellä tutkimusmenetelmällä voidaan selvittää lukumääriin ja prosentteihin

liittyvää tietoa. (Heikkilä 2017, 15.) Kvantitatiivinen tutkimus pyrkii vastamaan esimerkiksi kysymyksiin ”mikä?”, ”kuinka paljon?”, ”kuinka usein?” sekä asioiden välisiin riippuvuussuhteisiin. Tällöin tutkimuksen kohteena olevaa ilmiötä kuvataan numeerisesti. (Nummenmaa, Holopainen & Pulkkinen 2019, 16.) Laadullinen tutkimusmenetelmä sopi opinnäytetyömme menetelmäksi, sillä pyrimme keräämään tietoa ihmisten omista kokemuksista ja tarpeista varhaiskasvatuksen yhteisöllisyyteen liittyen. Toisaalta pyrimme keräämään myös määrällistä tietoa lähtötilanteen kartoittamiseksi, sillä kohdejoukko oli suuri ja kvantitatiivista menetelmää käyttämällä saimme numeerisesti kartoitettua tämänhetkisiä sosiaalisen median käyttötottumuksia, olemassa olevaa yhteisöllisyyttä ja sen tarvetta.

3.3 Aineistonkeruu

Toteutimme opinnäytetyömme yhteistyössä Kangasalan kaupungin varhaiskasvatuksen kanssa. Kohdejoukkonamme olivat Kangasalan kolmen eri päiväkodin palveluita käyttävät lapsiperheet. Kohdejoukko valittiin yhteistyössä Kangasalan varhaiskasvatuksen kanssa, ja tarkoituksena oli saada mahdollisimman kattavaa sekä monipuolista tietoa Kangasalan kaupungin alueelta. Tämän vuoksi tarkastelimme opinnäytetyössämme erilaisten alueiden päiväkotipalveluita käyttäviä perheitä. Valitsimme tarkasteltaviksi päiväkodit Kangasalan keskustasta, Vatialasta sekä Sahalahdesta. Kohdejoukkomme rajaamisessa huomioimme myös lopullista korrekta vastausmäärää.

Vatialan päiväkodissa toimii yhdeksän päiväkotiryhmää ja se sijaitsee Tampereen kupeessa. Omenatarhan päiväkodissa on seitsemän päiväkotiryhmää, ja se sijaitsee Kangasalan keskustan kupeessa. Sahalahden päiväkotit on ryhmäkooltaan viisiryhmäinen, ja sijaitsee 15 kilometriä Kangasalan keskustasta haja-asutus alueella. (Kangasala n.d.) Keräsimme kyselyllä opinnäytetyöhömme näitä päiväkoteja käyttäviltä vanhemmilta tietoa perheiden välisestä yhteisöllisyyden tarpeesta, verkostoitumistavoista ja toiveista liittyen sosiaalisen median käyttämiseen osana varhaiskasvatuspalveluja. Lisäksi kyselyyn sai vastata varhaiskasvatuksen työntekijät.

Halusimme kerätä aineiston sähköisillä kyselylomakkeilla. Kyselylomake määritellään yksinkertaistettuna kaavakkeeksi, joka sisältää eri muotoisia kysymyksiä, joihin lomakkeen lähettäjä ja mahdollinen tutkimuksen tekijä toivoo kohdejoukolta vastauksia. Sähköisellä kyselylomakkeella viitataan kyselylomakkeeseen, joka voidaan vastaanottaa sekä täyttää sähköisesti esimerkiksi älypuhelimella tai tietokoneella. Tämä on luonut uudenlaista helppoutta välittää lomakkeita laajemmallekin alueelle. Sähköisten kyselylomakkeiden on todettu nykyisen digitalisaation aikana myös saavuttavan kohderyhmät paperista kyselylomaketta tehokkaammin. Sähköisten lomakkeiden visuaalisuus on tärkeä huomioida mahdollisimman selkeäksi, ja kysymysten määrä ja muoto kehitellä erityisesti kohderyhmälle toimivaksi. Sähköisessä kyselylomakkeessa kysymykset voidaan laatia esimerkiksi avoimiksi kysymyksiksi tai lomakkeeseen voidaan asettaa valmiita vastausvaihtoehtoja. (Valli & Aarnos 2018, 81, 97–100.)

Laatimamme sähköinen kysely jaettiin neljään erilliseen osioon, jotka koostuivat alustavista tiedoista, sosiaalisen median käyttötottumuksista, yhteisöllisyyden kokemuksista päiväkodissa sekä viestinnän osiosta. Kyselyyn oli liitetty mukaan saateviesti, jonka tehtävänä oli erityisesti herättää kohderyhmän mielenkiinto kyselyä kohtaan. Saateviestissä tuotiin ilmi myös tiivistetysti kyselymme tarkoitus, opinnäytetyön tekijät ja yhteistyö Kangasalan kaupungin kanssa, arvioitu vastaamiseen kuluva aika, sekä tiedot saatujen vastausten käsittelystä ja anonyymiuudesta. Toimme myös esille, että kyselyyn vastaaminen toimi samalla suostumuksena saatujen vastausten käsittelylle. Kyselyyn vastasi lopulta yhteensä 57 henkilöä, joista yksi oli varhaiskasvatuksen työntekijältä ja muut 56 vastausta olivat päiväkotia käyttäviltä asiakkailta. Koska vastausmäärä varhaiskasvatuksen työntekijöiltä jäi hyvin vähäiseksi, heidän tuloksistaan emme voineet luoda päiväkodin työntekijöiden näkökulmia koskevia johtopäätöksiä. Tästä syystä päädyimme analysoimaan ainoastaan päiväkodin asiakkailta tulleet vastaukset.

Päädyimme sähköiseen kyselyyn aineistonkeruumenetelmänä, sillä kohdejoukkomme oli melko suuri. Kohdejoukkomme suuren koon vuoksi emme myöskään päätyneet toteuttamaan yksilö- ja ryhmähaastatteluja. Tämän koimme käytännön toteutumisen näkökulmasta liian haasteelliseksi. Ennen sähköisten kyselyiden lähettämistä päiväkodeille olimme velvoitettuja hakemaan Kangasalan kaupungilta

tutkimuslupaa. Tutkimuslupahakemukseen tuli liittää opinnäytetyömme suunnitelma, tekijät sekä toivottu aikataulu kyselyiden voimassaolosta. Tutkimusluvan saatua lähetimme linkin sähköiseen kyselyymme Kangasalan kaupungin varhaiskasvatuksen suunnittelijalle, joka pystyi jakamaan tämän linkin valitsemiimme päiväkoteihin. Varhaiskasvatuksen ammattilaisille linkki sähköiseen kyselyyn välittyi heidän esihenkilöidensä kautta, ja päiväkodin perheille Päikky -varhaiskasvatusjärjestelmän sekä Wilma -viestintäjärjestelmän kautta.

Kyselyyn valitut sosiaalisen median kanavat valikoimme niiden yleisten käyttötarkeitusten mukaan. Facebookin nähdään olevan kokoelma sosiaalisen median työkaluja, joita käyttäjät voivat hyödyntää eri tarkoituksiin. Muut sosiaalisen median alustat, eli WhatsApp, Instagram, Snapchat, TikTok ja Discord valittiin kyselyyn siksi, että ne korostavat ihmisten yksilönvälistä vuorovaikutusta. YouTube jäi listalta pois sen yleisökeskeisyyden vuoksi, jossa käyttäjät eivät ole suorassa vuorovaikutuksessa sisällön tekijän kanssa. (Sheldon 2015, 22–24.)

3.4 Aineiston analyysi

Aineistomme analyysiprosessi oli kaksivaiheinen. Analysoimme ensin määrällistä eli kvantitatiivista tietoa tuottavia kyselyymme tulleita vastauksia. Kvantitatiivista tietoa saimme kyselyn vastauksista, joihin olimme muodostaneet valmiit vastausvaihtoehdot. Avoimista kysymyksistä saamamme vastaukset analysoimme erikseen käyttäen laadullisen aineiston analyysimenetelmää. Käytimme kyselyn kvantitatiivista tietoa tuottavien vastausten analyysissä SPSS-ohjelmistoa, sillä halusimme esittää kyselyn tuloksia sekä tulosten riippuvuussuhteita graafisesti. SPSS-ohjelmisto näyttäytyi tähän tarkoitukseen sopivana valintana määrällisen aineiston analyysiin.

Käytimme opinnäytetyömme sähköisen kyselyn avointen kysymysten vastausten analysointiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Vastauksia kyselymme avoimiin kysymyksiin saimme 16 kappaletta. Aineistolähtöisen laadullisen aineiston analyysia voidaan kuvata prosessiksi, jossa on tunnistettavissa kolme vaihetta. Ensin aineisto redusoidaan eli pelkistetään, klusteroidaan eli ryhmitellään ja lopuksi ai-

neisto abstrahoidaan eli muodostetaan käsitteitä. Aineiston pelkistämässä aineistosta etsitään tutkimustehtävään liittyviä alkuperäisilmauksia ja niistä muodostetaan pelkistettyjä ilmauksia. Pelkistämisen tarkoituksena on karsia aineistosta pois kaikki tutkimukselle epäolennainen tieto. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 92.) Pelkistimme kyselymme laadullisen aineiston muodostamalla alkuperäisistä vastauksista pelkistettyjä ilmauksia, jotka tiivistävät alkuperäisilmausten sisällön yksinkertaisempaan muotoon prosessin seuraavaa vaihetta eli ryhmittelyä varten. Taulukkoon 1 olemme koonneet esimerkkejä kyselyyn tulleista vastauksista ja niiden pelkistämisestä.

Alkuperäisilmaukset	Pelkistetyt ilmaukset
”Olen miettinyt, että olisi mukava saada joku yhteys samassa ryhmässä (tai päiväkodissa, kun ryhmät vaihtuu säännöllisesti) olevien lasten vanhempiin leikkikavereiden vuoksi. Harvoin tulee nähtyä kaikkia vanhempia lasta hakieissa tai viedessä.”	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kontakti muiden lasten vanhempiin ○ Leikkikavereita lapsille ○ Vanhemmat eivät tapaa päiväkodilla
”Meillä on pienimuotoinen äitien ryhmä, jossa lähinnä keskustellaan tulevista yhteisistä tekemisistä. Päiväkodin puolelta tällainen ryhmä puuttuu ja eikä heillä ole tiliä missään sosiaalisessa mediassa.”	<ul style="list-style-type: none"> ○ Äitien välinen keskusteluryhmä yhteisestä tekemisestä ○ Päiväkodilla ei keskusteluryhmää ○ Päiväkodilla ei sosiaalisen median tiliä
”En toivo sosiaalisen median kanavia, koska ne vievät vain työntekijöiden jo valmiiksi rajallista aikaa. Olisi mukava keskustella liveinä, esimerkiksi metsäretken tai muun ulkoilun muodossa, toisten vanhempien kanssa. Enemmän kohtaamisia, vähemmän ruutu-aikaa.”	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ei toivetta sosiaalisen median kanaville ○ Työntekijöiden rajallinen aika ○ Vanhempien yhteinen metsäretki tai ulkoilu ○ Kasvokkaisia kohtaamisia

TAULUKKO 1. Esimerkki aineiston avointen kysymysten vastausten pelkistämisestä.

Aineiston ryhmittelyssä kokosimme samankaltaisia kuvauksia sisältäviä pelkistettyjä ilmauksia yhteen ja muodostimme näille ryhmille niitä kuvaavia termejä, joista muodostui laadullisen aineistomme alaluokat. Tuomen ja Sarajärven

(2018) mukaan aineiston ryhmittelyssä samankaltaiset käsitteet ryhmitellään, ja näistä ryhmistä muodostetaan alaluokat. Alaluokkien nimet muodostuvat sellaisista käsitteistä, jotka kuvaavat ryhmien sisältöä. Ryhmittelyvaiheen tarkoituksena on luoda perustaa ja alustavia käsitteitä tutkimukselle. Vaihetta jatketaan muodostamalla alaluokista yläluokkia ja edelleen yläluokista pääluokkia. Aineiston ryhmittely on osa abstrahointia, eli aineistolähtöisen sisällönanalyysin käsitteellistämisen prosessia. Abstrahointi kuvaa koko prosessia, jossa lopulta edetään luokkia yhdistelemällä teoreettisiin käsitteisiin. Abstrahoinnissa luokkien yhdistelyä jatketaan niin kauan, kun se aineistosta riippuen on mahdollista, jolloin yhä pääluokkien käsitteet yhdistetään yhdistäväksi luokaksi. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 92–94.)

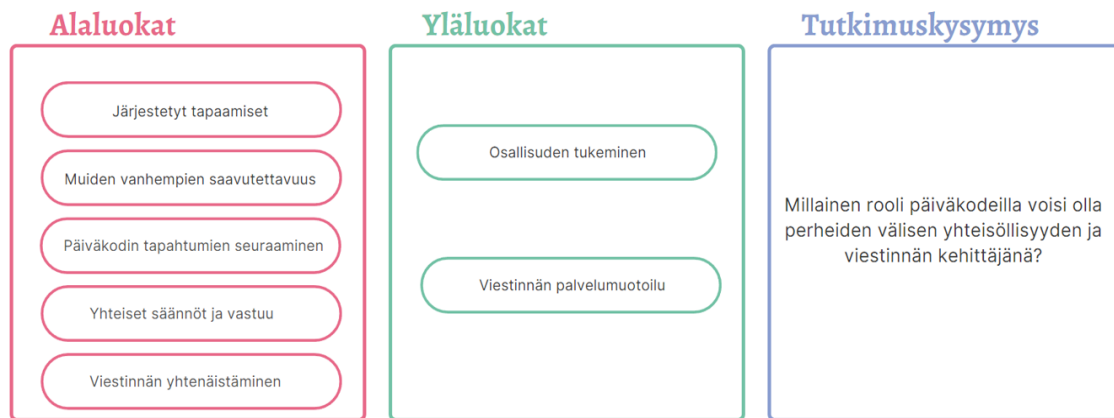
Muodostimme tähän tapaan aineiston alaluokista yläluokkia, ja yläluokat yhdistimme tutkimuskysymyksiimme, jotka toimivat aineiston pääluokkina. Tällöin pysyimme jo aineiston analyysivaiheessa yhdistämään laadullista aineistoamme tutkimuskysymyksiin, mikä auttoi muodostamaan alustavia näkökulmia tutkittavana olevaan ilmiöön sekä tutkimuskysymyksiin. Kuvioissa 1, 2 ja 3 olemme tehneet näkyväksi aineistosta muodostamamme ala- ja yläluokat sekä niihin liittyvät tutkimuskysymykset.

KUVIO 1. Toiveet yhteisöllisyydestä

KUVIO 2. Sosiaalisen median hyödyntäminen yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia edistävänä välineenä

KUVIO 3. Päiväkotien rooli yhteisöllisyyden ja viestinnän kehittäjänä

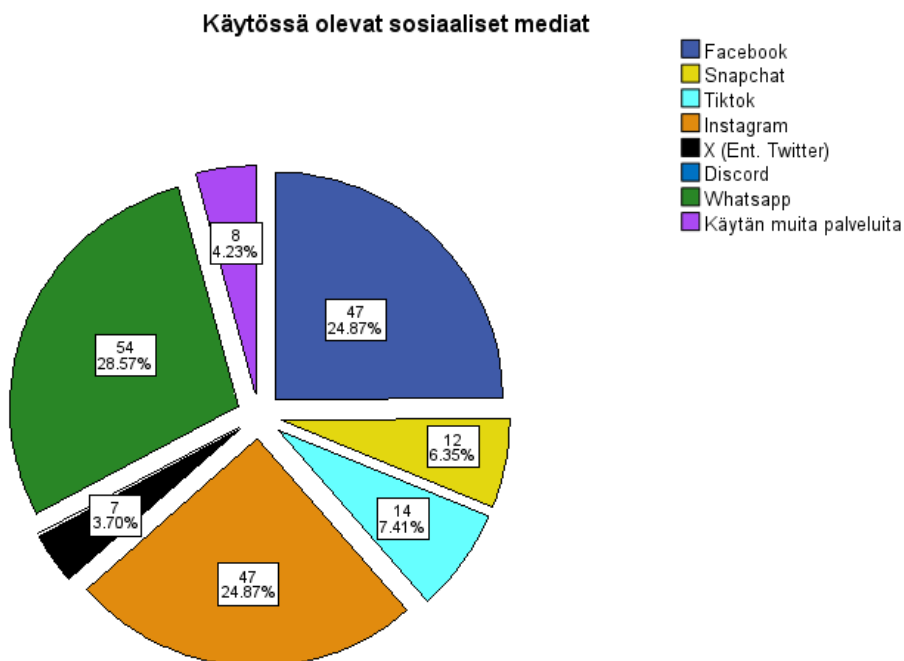
Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä käsitteitä yhdistellään ja näin päästään muodostettujen käsitteiden avulla lähemmäksi tutkittavaa ilmiötä sekä tutkimustehtävää. Näin aineistosta on mahdollista muodostaa käsitteellistä kuvausta tutkittavana olevasta kohteesta. Analyysin aikana on kuitenkin tärkeää jatkuvasti tarkkailla polun säilymistä alkuperäiseen aineistoon, jotta tutkittavien näkökulma kulkee mukana koko analyysiprosessissa. (Tuomi & Sarajarvi 2018, 93–94.) Pyrimmekin luokkien nimeämisessä ja käsitteitä muodostaessa palaamaan alkuperäisilmauksiin ja varmistamaan, että vastaajien äänet tulevat kuuluviin muodostamamme käsitteistä sekä yhdistäessämme niitä tutkimuskysymyksiimme.

4 TULOKSET

4.1 Sosiaalinen media

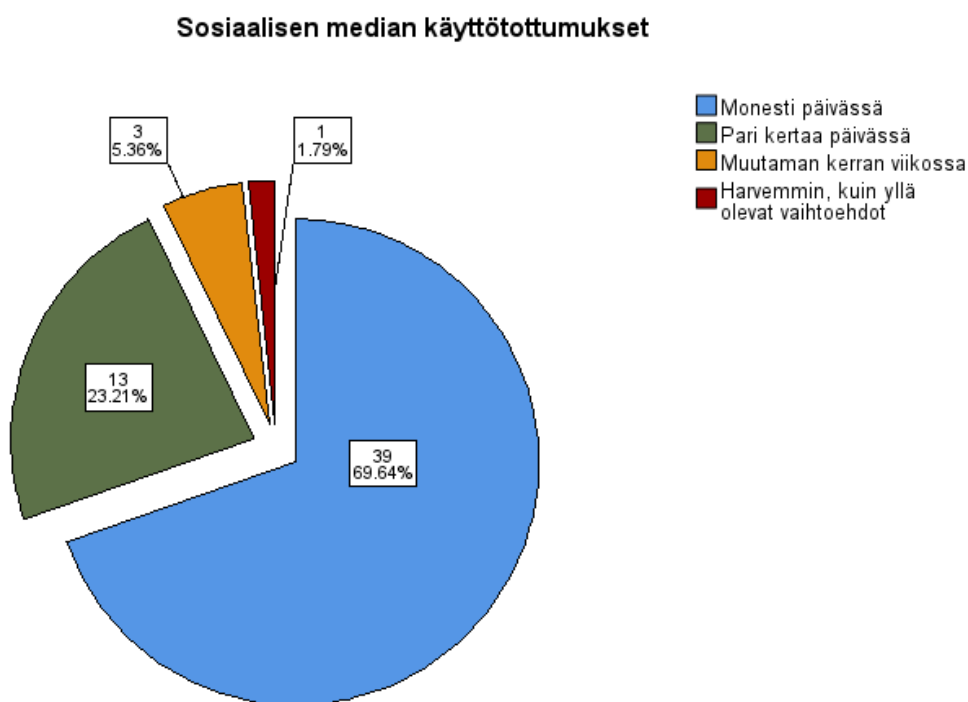
Tulokset on muodostettu 56:sta kyselyyn tulleesta vastauksesta. Vatialan päiväkodista kyselyyn vastasi 27 (48,21 %) henkilöä, Sahalahden päiväkodista 15 henkilöä (26,79 %) ja Omenatarhan päiväkodista 14 (25,00 %). Kun vastaajilta kysyttiin, käyttävätkö he mitään sosiaalisen median alustoja, oli 54 (96,4 %) vastauksista myönteisiä.

Kysyttäessä vastaajilta heillä käytössä olevista sosiaalisen median kanavista, nousi ensimmäiselle sijalle WhatsApp-messenger 54:llä (96,64 %) sovelluksen käyttäjällä (kuvio 4). Globaalisti eniten käytetty Facebook jakoi toisen sijan Instagramin kanssa, kummallakin 47 (83,92 %) käyttäjää vastanneista. TikTokilla käyttäjiä oli 14 (25 %) kappaletta, Snapchatilla 12 (21,43 %) kappaletta ja X (entinen Twitter) keräsi seitsemän (12,5 %) vastausta. Vaihtoehtojen ulkopuolisia palveluita käytti kahdeksan (14,29 %) henkilöä. Discord-viestintä ei käyttänyt yhtään vastaajista.

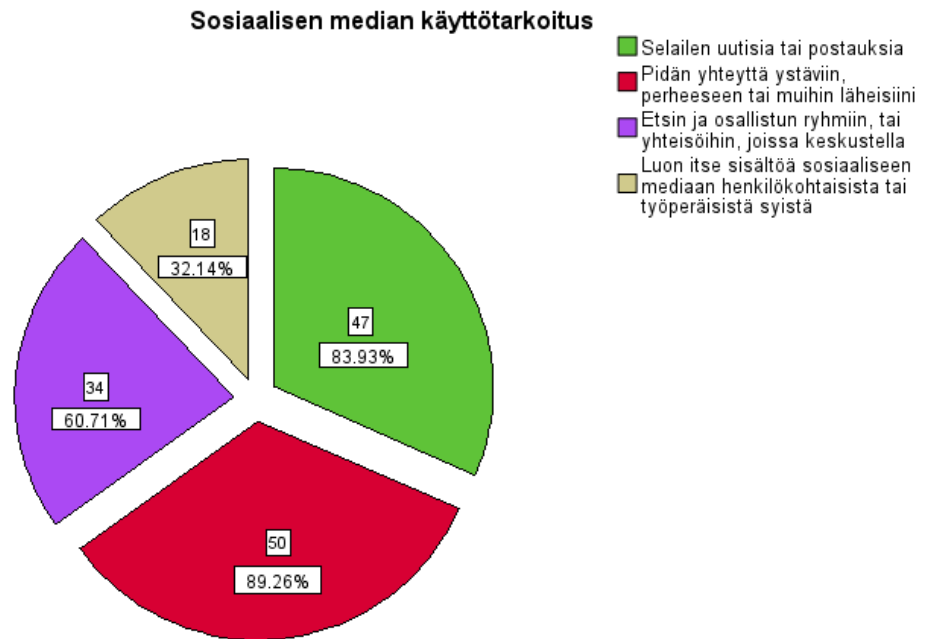
KUVIO 4. Käytössä olevat sosiaaliset mediat

Valtaosan vastaajista tavoittaa sosiaalisesta mediasta päivittäin. Sosiaalisen median käyttötottumuksista vastaajat kertoivat seuraavasti: 39 (69,64 %) vastaajaa käytti sosiaalista mediaa monesti päivässä, 13 (23,21 %) pari kertaa päivässä, kolme (5,36 %) muutaman kerran viikossa, ja yksi (1,79 %) vastaajista harvemmin, kuin muut annetut vaihtoehdot (kuvio 5).

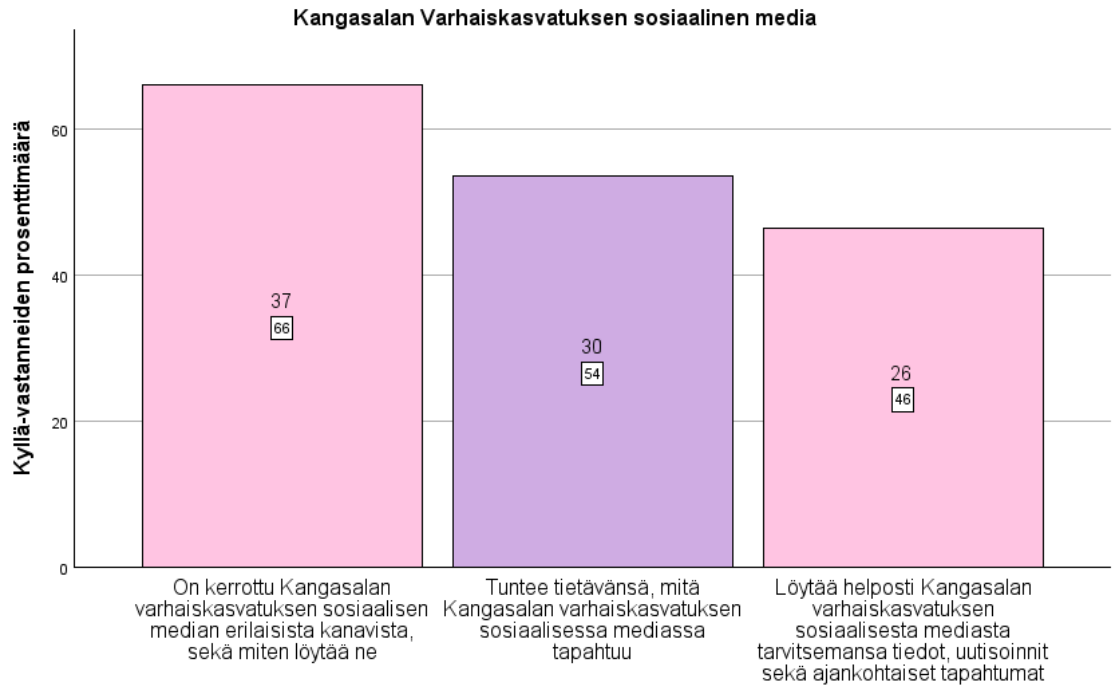
KUVIO 5. Sosiaalisen median käyttötottumukset

Sosiaalisen median käyttötarkoituksista suurin osa vastaajista käytti sosiaalista mediaa yhteydenpitoon, yhteensä 50 (89,29 %) kappaletta (kuvio 6). 47 (83,93 %) vastaajista selaili uutisia tai postauksia, 34 (60,71 %) etsi ja osallistui erilaisiin yhteisöihin, joissa on mahdollista keskustella, ja 18 (32,14 %) vastanneista tuotti itse omaa sisältöä sosiaaliseen mediaan.

KUVIO 6. Vastaajien sosiaalisen median käyttötarkoitus

Kyselyssä vastattiin myös Kangasalan varhaiskasvatukseen liittyviin kysymyksiin. 37 (66 %) kaikista vastaajista kertoi, että heille oli neuvottu mistä löytää varhaiskasvatuksen sosiaalisen median kanavat (kuvio 7). 30 (54 %) vastaajista koki tietävänsä, mitä Kangasalan varhaiskasvatuksen sosiaalisessa mediassa jaetaan, ja 26 (46 %) vastaajista kertoi löytävänsä helposti Kangasalan varhaiskasvatuksen sosiaalisesta mediasta ajankohtaiset tapahtumat, uutisoinnit sekä tarvitsemansa tiedot.

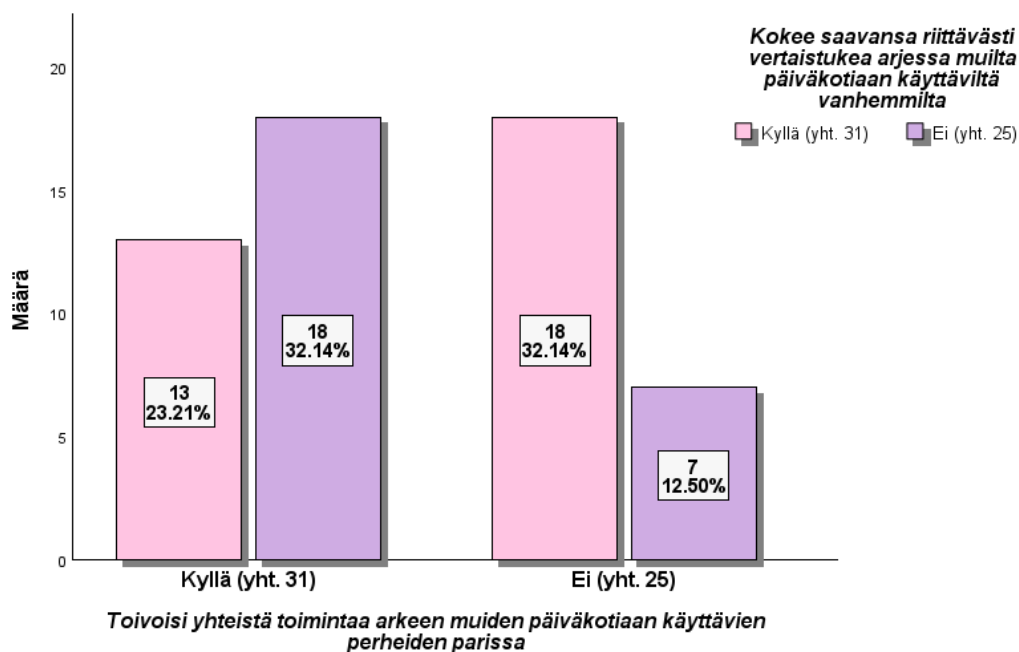

KUVIO 7. Kangasalan varhaiskasvatuksen sosiaalisen median löydettävyys ja tunnettavuus

4.2 Vertaistuen tarve

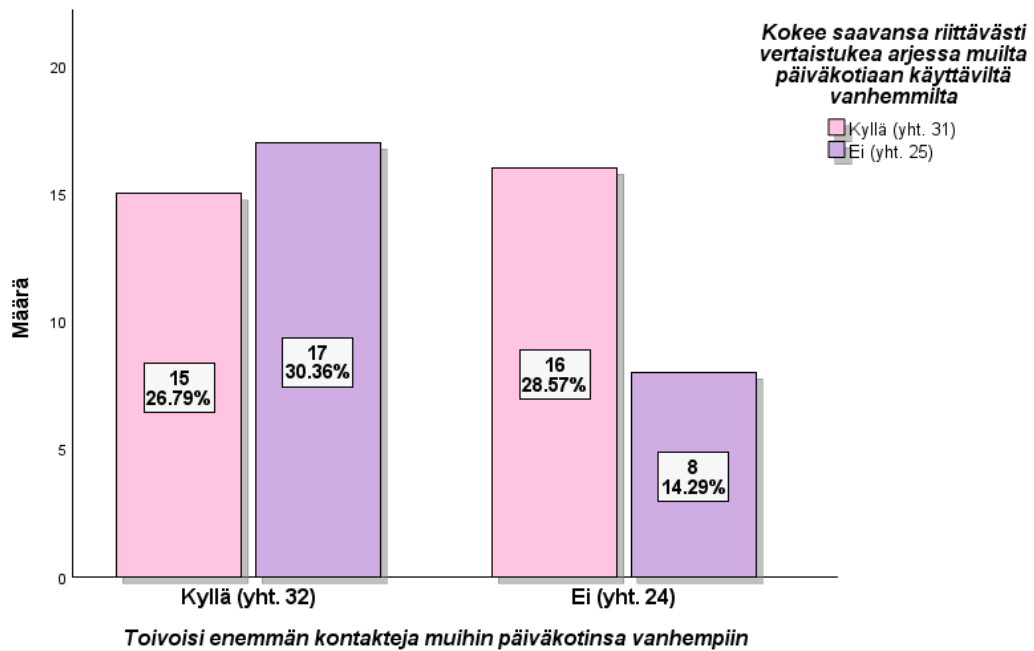
Kokonaisuudessaan lievä enemmistö vastaajista, eli 31 (55,4 %) henkilöä koki saavansa riittävästi vertaistukea muilta saman päiväkodin vanhemmilta. Tätä tulosta vertasimme tuloksiin yhteisen toiminnan ja uusien kontaktien tarpeesta sekä sosiaalisessa mediassa aktiivisesti ryhmiin osallistuvista.

Yhteistä toimintaa arkeen kaipaavista kyllä-vastaajista 18 (32,14 %) ei kokenut saavansa riittävästi vertaistukea päiväkodin muilta vanhemmilta, kun taas seitsemän (12,50 %) vertaistukea riittämättömästi saavista vastaajista ei myöskään toivonut yhteistä toimintaa muiden perheiden kanssa (kuvio 8). Vertaistukea riittävästi saavista 13 (23,21 %) toivoi lisää yhteistä toimintaa, kun taas 18 (32,14 %) vastaajaa heistä ei tätä toivonut.

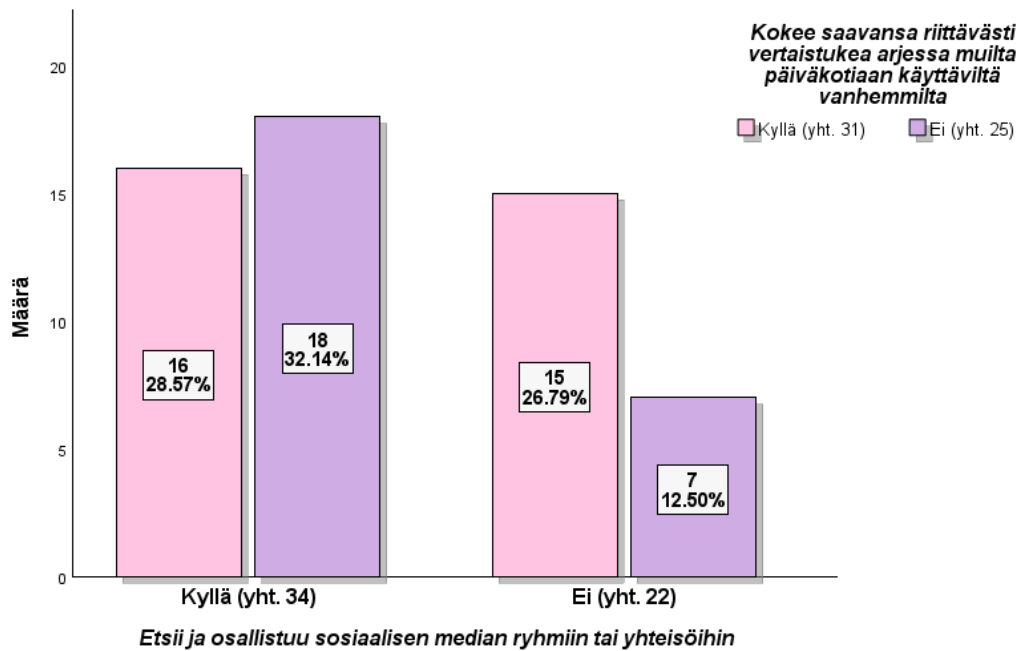
KUVIO 8. Toive yhteiselle toiminnalle päiväkodin muiden perheiden kanssa suhteessa muilta päiväkodin vanhemmilta saadun vertaistuen kokemukseen

Enemmän kontakteja muihin päiväkodin vanhempiin toivoi 32 (57,1 %) vastaajista, joista 17 (30,36 %) ei kokenut saavansa tarpeeksi vertaistukea päiväkodin muilta vanhemmilta (kuvio 9). Vertaistukea riittävästi saavista vastaajista 15 (26,79 %) toivoi enemmän kontakteja muihin vanhempiin, kun taas 16 (28,57 %) oli tyytyväisiä nykytilanteeseen. Vastanneista kahdeksan (14,29 %) ei kokenut saavansa tarpeeksi vertaistukea arjessa muilta päiväkotia käyttäviltä vanhemmilta, mutta ei myöskään toivonut lisää kontakteja muihin vanhempiin.

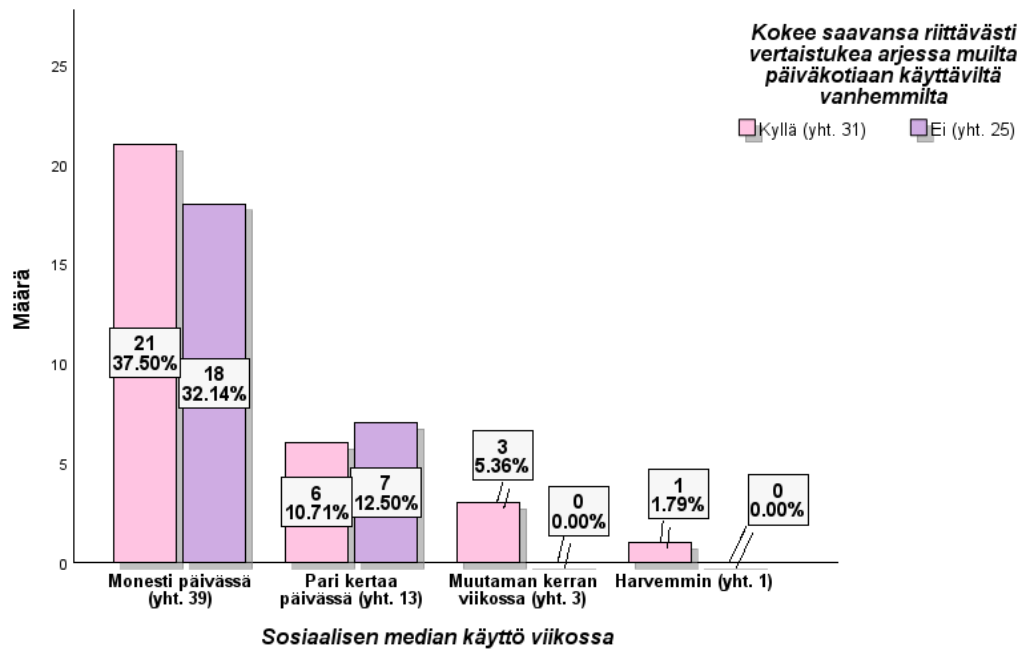
KUVIO 9. Toive kontakteista päiväkodin muiden vanhempien kanssa suhteessa päiväkodin muilta vanhemmilta vertaistuen saamisen kokemukseen

Vastaajista ne, jotka etsivät ja osallistuvat sosiaalisen median ryhmiin ja yhteisöihin, 18 (32,14 %) koki saavansa riittämättömästi vertaistukea muilta päiväkotiaan käyttäviltä vanhemmilta (kuvio 10). Riittämättömästi vertaistukea saavista vastaajista seitsemän (12,50 %) ei osallistunut lainkaan sosiaalisen median ryhmiin tai yhteisöihin. Riittävästi päiväkodin muilta vanhemmilta vertaistukea saavista vanhemmista 16 (28,57 %) vastaajaa osallistui sosiaalisen median yhteisöihin ja ryhmiin, ja 15 (26,79 %) vastaajaa ei osallistunut.

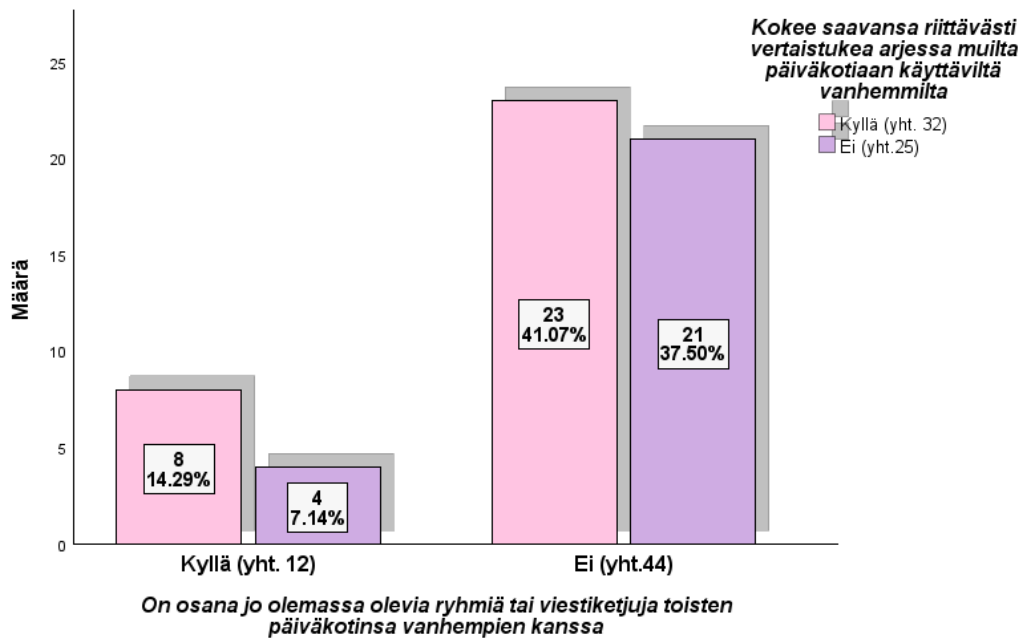
KUVIO 10. Aktiivisuus sosiaalisen median ryhmissä ja yhteisöissä suhteessa muilta päiväkodin vanhemmilta vertaistuen saamisen kokemukseen

Vertaistukea päiväkodin muilta vanhemmilta tarpeeksi saavista vastaajista 21 (37,50 %) käytti eri sosiaalisen median kanavia monesti päivässä, kuusi vastaajaa (10,71 %) muutamia kertoja päivässä, kolme (5,36 %) muutaman kerran viikossa, ja yksi (1,79 %) vastaajista harvemmin (kuvio 11). Vertaistukea riittävästi saavista ei-vastaajista 18 (32,14 %) käytti sosiaalista mediaa monesti päivässä, ja seitsemän (12,50 %) pari kertaa päivässä. Yhtään ei-vastanneista ei käyttänyt sosiaalista mediaa harvemmin.

KUVIO 11. Sosiaalisen median käyttö viikossa suhteessa muilta päiväkodin vanhemmilta vertaistuen saamisen kokemukseen

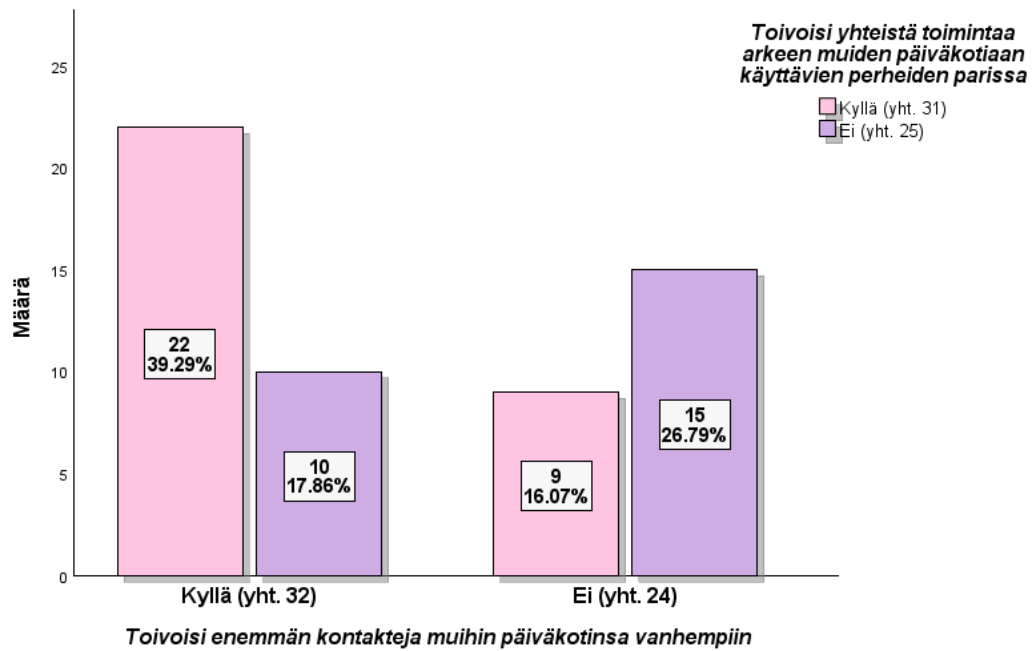
Vertaistukea riittävästi saavista vastaajista kahdeksan (14,29 %) oli osana olemassa olevia ryhmiä tai viestiketjuja muiden päiväkotinsa vanhempien kanssa, ja 32 (41,07 %) puolestaan ei ollut (kuvio 12). Riittämättömästi vertaistukea päiväkotinsa muilta vanhemmilta saavista vastaajista neljä (7,14 %) oli jo olemassa olevassa ryhmässä tai viestiketjussa muiden vanhempien kanssa, kun taas 21 (37,50 %) ei ollut osana olemassa olevia viestintäryhmiä päiväkotinsa vanhempien kanssa.

KUVIO 12. Kokemus vertaistuen saamisesta muilta päiväkodin vanhemmilta suhteessa aktiivisuuteen jo olemassa olevissa ryhmissä tai viestiketjuissa päiväkodin vanhempien kanssa

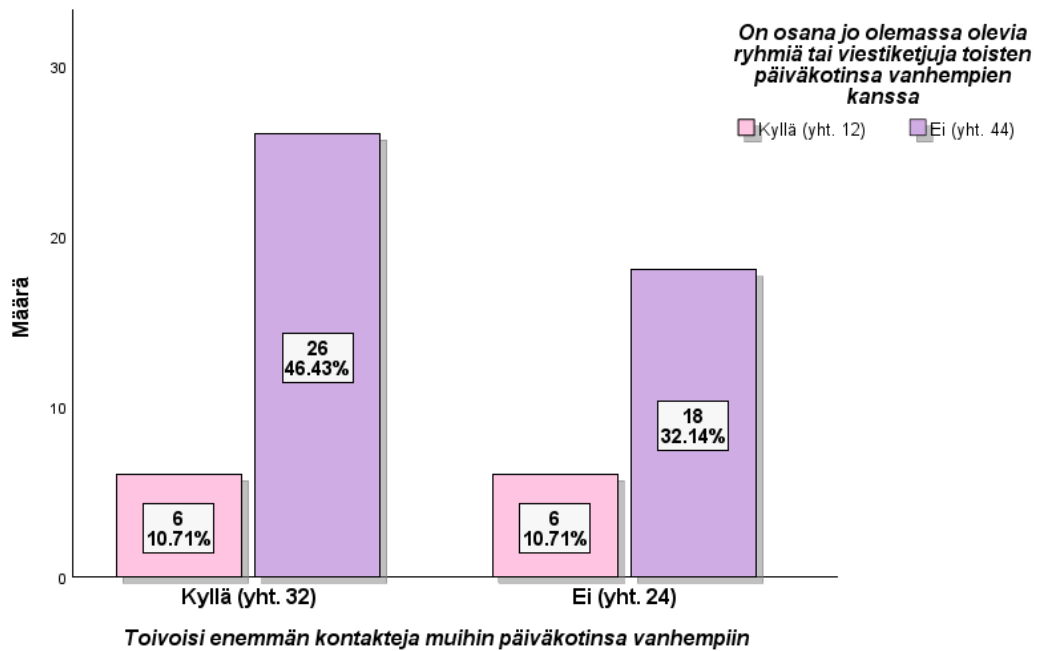
4.3 Kontaktit päiväkodin muiden vanhempien kanssa

Vaikka vertaistuen toivetta ja kontaktien määrää käsittelevä osuus on yllä kuvatussa kappaleessa, on olennaista syventyä katsomaan, miten muihin kysymyksiin oli vastattu verraten. Kysyttäessä perheiden välisestä yhteisen toiminnan tarpeesta arjessa, kyllä-vastanneista 31 vastaajasta (57,1 %) 22 (39,29 %) vastaajaa toivoi myös lisäkontakteja muihin vanhempiin (kuvio 13). 10 (17,86 %) vastaajaa ei toivonut yhteistä perheiden välistä toimintaa, mutta koki lisäkontaktit vanhempiin tarpeellisena. Yhdeksän (16,07 %) vastaajaa toivoi yhteistä toimintaa perheiden kanssa, mutta ei lisäkontakteja. Kumpaankin kysymykseen kielteisesti vastasi 15 (26,79 %) vastaajista.

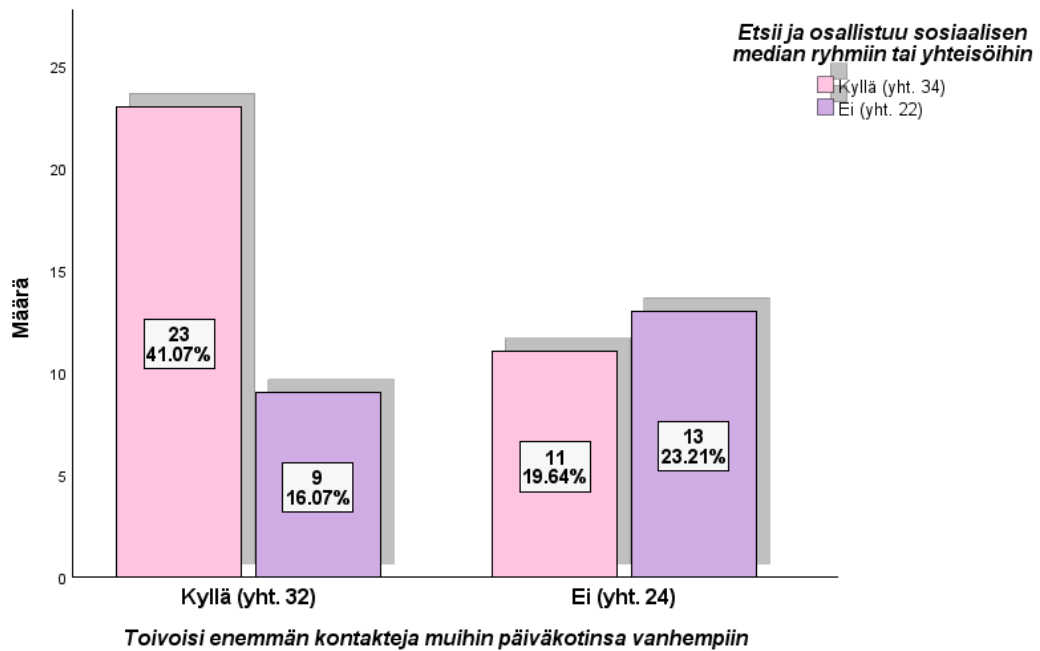
KUVIO 13. Toive kontakteista päiväkodin muiden vanhempien kanssa suhteessa halukkuuteen yhteiselle toiminnalle päiväkodin muiden perheiden kanssa

31:stä (57,1 %) enemmän kontakteja muihin päiväkotinsa vanhempiin toivovasta vastaajasta vain kuusi (10,71 %) oli jo olemassa olevassa ryhmässä tai viestiketjussa muiden päiväkotinsa vanhempien kanssa, kun taas 26 (46,43 %) ei ollut (kuvio 14). Kuusi (10,71 %) vastaajaa ei toivonut enemmän kontakteja muihin vanhempiin ja oli jo olemassa olevassa viestintäryhmässä, ja 18 (32,14 %) ei ollut osana viestintäryhmiä tai toivonut enemmän kontakteja.

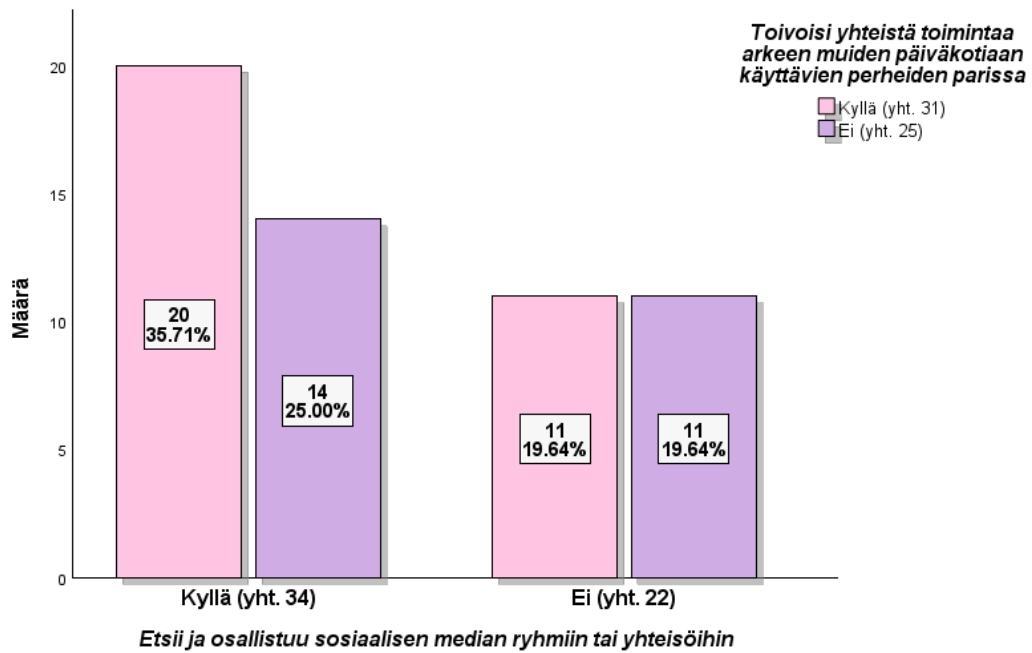
KUVIO 14. Toive kontakteista päiväkodin muihin vanhempiin suhteessa aktiivisuuteen jo olemassa olevissa ryhmissä tai viestiketjuissa päiväkodin muiden vanhempien kanssa

23 (41,07 %) vastaajista etsi ja osallistui sosiaalisessa mediassa ryhmiin ja yhteisöihin, ja myös toivoi enemmän kontakteja muihin päiväkotinsa vanhempiin. Yhdeksän (16,07 %) näistä sosiaalisessa mediassa ryhmiä etsivistä ja osallistuvista eivät toivoneet enemmän kontakteja muihin päiväkotinsa vanhempiin (kuvio 15). 11 (19,64 %) vastaajaa toivoi enemmän kontakteja muihin päiväkotinsa vanhempiin, mutta ei osallistunut sosiaalisessa mediassa ryhmiin tai yhteisöihin. 13 (23,21 %) vastaajaa vastasi kielteisesti osallistuvansa sosiaalisen median yhteisöihin tai kaipaavansa enemmän kontakteja muihin vanhempiin.

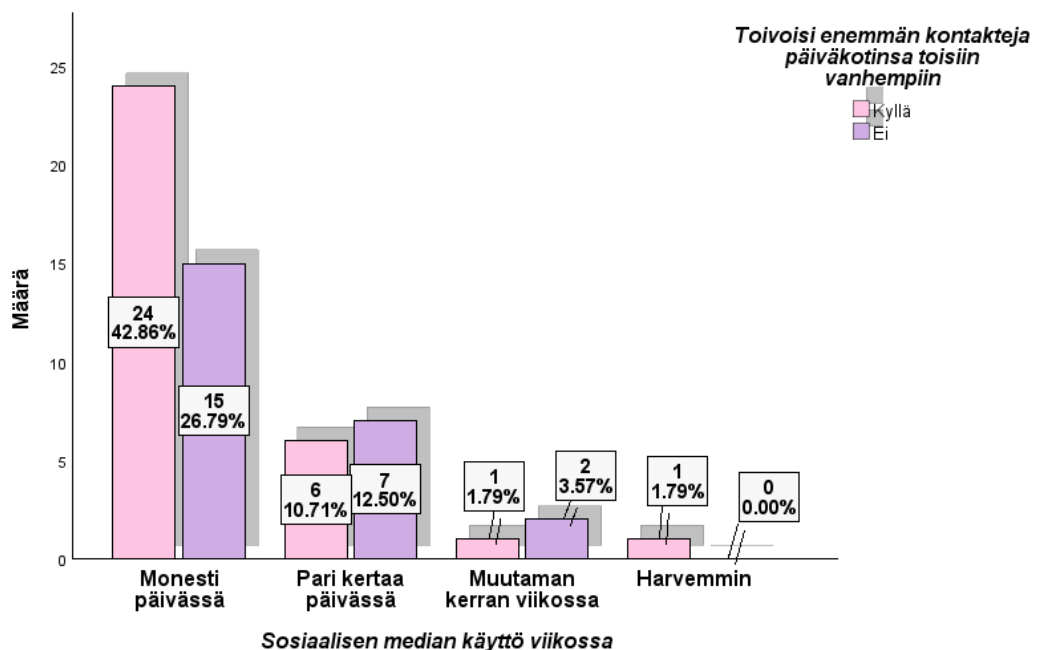
KUVIO 15. Aktiivisuus sosiaalisen median ryhmissä ja yhteisöissä suhteessa toiveeseen kontakteista päiväkodin muiden vanhempien kanssa

Heistä, jotka jo valmiiksi etsivät ja osallistuivat sosiaalisen median yhteisöihin tai ryhmiin, 20 (35,71 %) vastaajaa toivoi myös yhteistä toimintaa arkeen muiden päiväkodin perheiden kanssa, ja 14 (25 %) ei toivonut yhteistä toimintaa (kuvio 16). Heistä, jotka eivät osallistuneet sosiaalisen median ryhmiin, 11 (19,64 %) oli valmiita yhteiseen toimintaan arjessa muiden perheiden kanssa. 11 (19,64 %) vastaajaa ei osallistunut sosiaalisen median ryhmiin tai yhteisöihin, tai toivonut yhteistä toimintaa arkeen muiden vanhempien kanssa.

KUVIO 16. Aktiivisuus sosiaalisen median ryhmissä ja yhteisöissä suhteessa halukkuuteen yhteiselle toiminnalle päiväkodin muiden perheiden kanssa

Aktiivisimmin sosiaalista mediaa käyttävistä yhteensä 24 (42,86 %) vastaajaa toivoi enemmän kontakteja muihin päiväkotinsa vanhempiin (kuvio 17). Kuusi (10,71 %) vastaajaa toivoi lisäkontakteja muihin päiväkotinsa vanhempiin, ja käytti sosiaalista mediaa pari kertaa päivässä. Muutaman kerran viikossa ja harvemmin vastanneista yksi (1,79 %) vastaaja kummastakin toivoi enemmän kontakteja muihin vanhempiin.

KUVIO 17. Kontaktien lisäämisen toive suhteutettuna sosiaalisen median käyttöön viikossa

4.4 Avoimet kysymykset

Vapaaehtoisesti vastattavia avoimia kysymyksiä kyselyssämme oli kaksi, joista ensimmäisessä vastaajia kehoitettiin vapaasti kertomaan ajatuksistaan päiväkodin vanhempien ja perheiden välisestä yhteisöllisyydestä tai ehdottamaan yhteisiä aktiviteetteja. Tähän kysymykseen saimme yhteensä 11 vastausta. Vastauksissa korostuvana teemana näyttäytyi yhteisöllisyyden tarve fyysisenä yhdessä olemisena. Vastaajat toivoivat muun muassa vanhempainiltoja, vanhempien päivää päiväkodissa ja yhteisiä leikkitreffejä päiväkodilla.

"Joskus päiväkodin pihassa järjestettiin viikonloppuisin perheiden yhteisiä "leikkitreffejä". Ne voisi palauttaa takaisin."

"Välillä jotain yhteistä toimintaa oman päiväkotiryhmän tai koko päiväkodin kesken"

Muut päiväkodin vanhemmat jäivät vastaajien kesken tuntemattomiksi, ja tutustuminen muihin perheisiin koettiin vaikeaksi. Lapsia viedessä ja hakiessa ei usein tule nähtyä kaikkia päiväkodin muita vanhempia, jolloin luonnollinen keskustelu sekä niiden luomat mahdollisuudet eivät näissä tilanteissa synny.

Osa vastaajista nosti esiin myös kommunikaatiokanavat vanhempien välillä. Toivottiin sosiaalisen median ryhmiä lasten tapaamisen vuoksi, sekä yhteistä ryhmää, jossa keskustella muiden vanhempien kanssa.

"Olen miettinyt, että olisi mukava saada joku yhteys samassa ryhmässä (tai päiväkodissa, kun ryhmät vaihtuu säännöllisesti) olevien lasten vanhempiin leikkikavereiden vuoksi. Harvoin tulee nähtyä kaikkia vanhempia lasta hakiessa tai viedessä."

"Esim. Facebook-tai whatsapp-ryhmä vanhempien kesken olisi hyvä."

”Meillä on pienimuotoinen äitien ryhmä, jossa lähinnä keskustellaan tulevista yhteisistä tekemisistä. Päiväkodin puolelta tällainen ryhmä puuttuu ja eikä heillä ole tiliä missään sosiaalisessa mediassa.”

Vastauksista nousi esiin myös oma jaksaminen, voimattomuuden tunne kiireisen arjen keskellä sekä sosiaalinen kuormittavuus.

”Olisi mukava tutustua muihin vanhempiin, mutta usein tuntuu, että arjessa ei ole voimia siihen. Lähteä uudestaan kotoa ja pitäisi itse jaksaa olla skarppina, pirteänä ja kyetä järkevään keskusteluun. Se tuntuu välillä liian kuormittavalta.”

Kyselyn toinen vapaaehtoinen avoin kysymys koski Kangasalan varhaiskasvatuksen sosiaalisen median viestintää sekä olemassa olevia kontakteja muihin vanhempiin. Kysymykseen vastasi viisi henkilöä.

Olemassa olevat viestinnän väylät, esimerkiksi päiväkodilla käytössä oleva Päikky-app koettiin riittäväksi kommunikaation välineeksi. Päiväkodeilla on omat Instagram-tilit, joiden tarpeellisuus jakoi mielipiteitä.

”Seuraan instagramissa sekä lasteni päivähoitoryhmiä, että koko päiväkodin tiliä. Ig (Instagram) on mielestäni luonteva paikka seurailta lasten puuhia ja niitä on kiva nähdä päivän aikana.”

”En oikeastaan tiedä, muita kuin oman ryhmämme Instagram - tilin, jonka olemassaolon tarpeellisuudesta en ole niin vakuuttunut”

Esiin nousi myös usko siitä, että ryhmien rakentaminen vertaistuen kannalta voisi olla myönteinen asia, mutta arjen kiireyden koettiin olevan esteenä ylimääräisille tapaamisille. Lisäksi oltiin huolissaan työntekijöiden rajallisesta ajasta, jos sosiaalisen median käyttö tulisi osaksi työnkuvaa, ja yhteiset pelisäännöt lasten kuvien ja tietojen jakamisesta sosiaaliseen mediaan mietitytti.

”Varmaan ennen kaikkea liian kiireisen arjen takia jäisi osallistumatta ylimääräisiin tapaamisiin. Uskon kuitenkin, että joku toinen varmasti saisi hyvinkin vertaistukea tällaisesta ryhmästä.”

”Pelottaa, että enempi sosiaalisen median (Insta, face) käyttö mahdollistaa ja provosoi toisten vanhempien julkaisevan kuvia myös minun lapses-tani.”

5 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2012) laatiman ohjeen mukaisesti noudatimme tulosten tallentamisessa ja arvioinnissa erityistä huolellisuutta ja tarkkaavaisuutta. Käyttöön otettavilta menetelmiltä edellytetään eettisyyttä sekä hyvän tieteellisen tutkimuksen kriteerien läpäisemistä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6.) Opinnäytetyötämme varten myönnetyn tutkimusluvan mukaisesti noudatimme varhaiskasvatuslaissa pykälässä 40 määriteltyä salassapitovelvollisuutta (Varhaiskasvatuslaki 540/2018).

Opinnäytetyömme kyselyyn vastaamiseen osallistuttiin sähköisellä kyselyllä anonyymisti ja vapaaehtoisesti. Henkilötietojen, kuten nimen tai kotiosoitteen, luovuttaminen aineistonkeruuseen ei ollut tarpeellista. Kyselyn dokumentoinnissa vastaukset aggregoitiin niin, ettei vastaajien henkilöllisyyttä voi päätellä vastausten perusteella (Tietosuoja n.d.). Kysymykset muotoiltiin mahdollisimman objektiivisellä tavalla johdattelun välttämiseksi. Aineistomateriaali tuhoetaan opinnäytetyön valmistuttua asianmukaisella tavalla; tiedostot sekä kerätty aineisto poistetaan verkkokansioista. Kyselyillä kerättyä aineistoa pääsivät käsittelemään ainoastaan opinnäytetyön tekijät. Ennen varsinaista opinnäytetyön aloittamista kävimme osapuolten kanssa läpi aineiston käyttöoikeudet sekä jokaisen velvollisuudet ja vastuut (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6). Kyselyn yhteyteen oli liitetty tiedote, josta kävi ilmi mitä tietoja vastaaja luovuttaa, ja että kyselyyn vastaaminen toimii suostumuksena tutkimukseen osallistumisesta. Kysely välitettiin lasten huoltajille Kangasalan varhaiskasvatuksen käytössä olevan Päikky -varhaiskasvatusjärjestelmän sekä Wilma -viestintäjärjestelmän kautta.

Opinnäytetyön aikana saimme apua ja tukea Kangasalan varhaiskasvatuksen yhteyshenkilöiltämme. He auttoivat meitä keskittämään ja rajaamaan opinnäytetyötä ja aihepiiriä. Alun perin halusimme ottaa opinnäytetyöhömme mukaan myös päiväkotien työntekijöiden mielipiteet ja ajatukset, mutta vähäisen vastausmäärän vuoksi päätimme rajata työntekijän vastauksen opinnäytetyömme ulkopuolelle. Rajasimme kyselyn kolmeen päiväkotiin asuinalueiden erilaisen sijainnin perusteella saadaksemme monipuolista tietoa, mutta tulosten tulkintaan emme

halunneet tämän kuitenkin vaikuttavan. Tästä syystä käsitelimme jokaista vastausta samanarvoisena riippumatta siitä, minkä päiväkodin asiakkaana vastaaja oli.

Aineistoa käsitellessämme pohdimme, että huoltaja-termin käyttö vanhemman sijaan olisi ollut sensitiivisempää, ja huomionut kaikki mahdolliset lasten kasvatijat. Pääsääntöisesti vanhemmat tai toinen vanhemmista toimii lapsen huoltajana, mutta huoltajuus voidaan asettaa myös jollekin muulle. Huoltaja on vastuussa lapsen kokonaisvaltaisesta huolenpidosta ja hyvinvoinnista, sekä päättää hänen asioistaan lapsen edun mukaisesti. (Lastensuojelu.info n.d.)

Olimme koko opinnäytetyöprosessin aikana tietoisia siitä, että kyselyyn vastaajat eivät edusta kaikkien päiväkotia käyttävien perheiden ja huoltajien näkemyksiä tai toiveita. Voi olla niin, että kyselyyn vastasivat esimerkiksi päiväkodin toiminnassa jo valmiiksi aktiivisimmat henkilöt, ja arjen kiireiden keskellä eivät kaikki kyselyyn saaneet henkilöt ehtineet vastaamaan. Valtaosa vastauksista saapui ensimmäisen kahden päivän aikana kyselyn ollessa avoinna.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

6.1 Johtopäätökset tutkimuksen tuloksista

Opinnäytetyömme tulokset tukevat ajatustamme siitä, että Kangasalan varhaiskasvatuksen perheillä on tarvetta yhteisöllisyydelle muiden samoja päiväkotipalveluita käyttävien perheiden kanssa. Pyrimme selvittämään tämän opinnäytetyön avulla, millaista yhteisöllisyyttä perheet toivoisivat varhaiskasvatuksessa. Yhteisöllisyyteen liittyvissä toiveissa korostui verkostoituminen ja yhteisöllinen toiminta, joka käytännössä perheiden avointen vastausten mukaan voisi olla perheille järjestettyjä tapaamisia, sosiaalisen median keskusteluryhmiä, muiden vanhempien saavutettavuutta sekä kontaktien luomista muihin perheisiin ja vanhempiin. Yhteinen toiminta ja kontaktien luominen korostuivat myös suljettujen kysymysten vastauksissa, sillä enemmistö vastaajista toivoi päiväkodin toimintaan yhteistä tekemistä sekä enemmän kontakteja. Myös vertaistuen tarve muilta vanhemmilta korostui, vaikka niukka enemmistö koki jo saavansa riittävästi vertaistukea.

Kuten aiemmin opinnäytetyössämme on kuvattu, voi yhteisyyden kokemus kehittyä esimerkiksi yhteistoiminnan ja vuorovaikutuksen avulla. Jos yhteisössä koetaan yhteisyyttä, voivat yhteisössä vallitsevat suhteet edistää sosiaalista ja henkilökohtaista kasvua. (Nivala & Rynänen 2019, 111–112.) Tällöin esimerkiksi perheille järjestetyt tapaamiset ja keskusteluryhmät sekä niissä tapahtuva yhteistoiminta ja vuorovaikutus voisivat edistää perheiden sosiaalista hyvinvointia ja kasvua. Lisäksi järjestetyt tapaamiset ja keskusteluryhmät voisivat edistää muiden vanhempien saavutettavuuden ja kontaktien luomisen toivetta sekä lisätä vertaistuen mahdollisuuksia. Yhteisölle on tyypillistä jokin siihen kuuluvia ihmisiä yhdistävä tekijä sekä tunne yhteenkuuluvuudesta (Nivala & Rynänen 2019, 110). Varhaiskasvatuksen perheillä voidaankin nähdä olevan heitä yhdistävä tekijä, ja esimerkiksi yhteisen toiminnan avulla voitaisiin luoda perheiden välille myös yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Nivala ja Ryyänen (2019, 113) kuvaavat yhteisöä välttämättömänä asiana ihmisen hyvinvoinnin kannalta. Yhteisöllisyyden kehittämisessä ihmisiä voidaan auttaa pääsemään niihin yhteisöihin, joita heidän lähiympäristössään jo on sekä tukea ihmisten välisten suhteiden muodostumista (Nivala & Ryyänen 2019, 174–175). Tällöin voisi olla perusteltua, että yhteisöllisyyttä ja edellä mainittua verkostoitumista sekä yhteisöllistä toimintaa mahdollistettaisiin varhaiskasvatuksessa, sillä se on yhteisöllisyydelle potentiaalinen jo olemassa oleva toimintaympäristö, jossa vanhemmat ainakin jossain määrin tapaavat jo toisiaan. Lisäksi päiväkotitoiminta on lapselle tärkeä kasvun toimintaympäristö ja yhteisö sekä voi usein olla iso osa lapsen elämää, jolloin esimerkiksi yhteisöllistä toimintaa voisi olla järkevää luoda juuri varhaiskasvatuksessa perheiden välillä. Kyselymme avoimista vastauksista nousikin esiin tarve kontaktien luomiselle esimerkiksi lasten leikkikavereiden vuoksi.

Kyselyn perusteella toiveita yhteisöllisyydelle päiväkodin muihin vanhempiin löytyi riippumatta vertaistuen tarpeesta. Kangaspunnan (2011) mukaan nykyajan yhteiskunnassa yksilön yhteisöllisyys perustuu usein vain kiinnostuksenkohteisiin kuten harrastuksiin tai työpaikan yhteisöön, eivätkä yksilöt muutoin välttämättä ole toistensa kanssa tekemisissä. Ajan myötä olemme siirtyneet digitalisaation kautta perhe- ja läheiskeskeisistä yhteisöistä omiin itse valitsemiimme yksilöllisiin sosiaalisiin verkostoihin, joihin liittyminen ja sitoutuminen on eritasoista ja yksilön itsensä päätettävissä. (Kangaspunna 2011, 55–57.) Kyselyyn vastanneista 52 (92,85 %) kertoi käyttävänsä jotakin sosiaalista mediaa päivittäin (kuvio 5), ja eniten sosiaalista mediaa käytettiin yhteyksien ylläpitoon sekä ajan tasalla pysymiseen. Eniten käytössä olleet sosiaalisen median alustat olivat WhatsApp, Facebook sekä Instagram, jotka myös vastaavat globaaleja sosiaalisen median käyttötrendejä (Statista 2023). Valtaosa vastaajista käyttää siis päivittäin jotakin sosiaalisen median alustaa, mutta vain 12 (21,43 %) heistä oli jo olemassa olevissa ryhmissä päiväkotinsa muiden vanhempien kanssa. Vaikka varhaiskasvatukseenkin yhteisöön liitytään ja siitä erotaan yksilönä, puuttunee se linkki, jolla saataisiin vanhemmat kohtaamaan myös tällä yhteisöllisellä sektorilla, jolla mahdollistaa yksilön (tai koko perheen) yhteisöllisyyden tarpeisiin vastaaminen.

Kuitenkaan yksin sosiaalisen median ryhmiin kuuluminen ei kyselyn mukaan korvaa kasvotusten tapahtuvan yhteisöllisyyden tarpeita. Esimerkiksi 18 (32,14 %) kyselyyn vastanneista kertoi, että he eivät käytä sosiaalista mediaa.

vastaajaa etsi ja osallistui sosiaalisen median yhteisöihin ja ryhmiin, mutta ei kokenut saavansa tarpeeksi vertaistukea muilta päiväkodin vanhemmilta, ja taas 16 (28,57 %) sosiaalisen median ryhmiin osallistuvista koki saavansa tarpeeksi vertaistukea. Kontaktien luonnin tarve muihin päiväkodin vanhempiin oli selvästi nähtävissä sosiaalisen median ryhmiin ja yhteisöihin osallistuvien keskuudessa. Ystävien määrän kasvun katsotaankin parantavan elämänlaatua ja vähentävän niin emotionaalista kuin sosiaalista yksinäisyyttä. Sosiaalisen pääoman kartuttamisella tyydytetään sosiaalisen kanssakäymisen perustarpeita. (Saari 2016, 42, 90–91.) Kuitenkaan suoraa päätelmiä ei voida tehdä tuen tarpeen ja sosiaalisen median käytön välillä. Vastausten perusteella sosiaalisen median rooli Kangasalan varhaiskasvatuksen perheiden yhteisöllisyyden rakentamisessa toimisi parhaiten yhteisöllisyyttä tukevana ja rakentavana työvälineenä, jota yksilöllä on mahdollisuus käyttää oman jaksamisen, mielenkiinnon ja tarpeen mukaan. Sosiaalisen median ei kuitenkaan tulisi korvata kasvokkaista kanssakäymistä perheiden välillä, sillä liiallisella sosiaalisen median käytöllä katsotaan olevan hyvinvoinnin kannalta myös negatiivisia vaikutuksia, jotka voivat näyttäytyä yksinäisyyden tunteena ja ahdistuksen lisääntymisenä (Hunt ym. 2018, 767).

Olemme selvittäneet myös päiväkodin roolia yhteisöllisyyden ja viestinnän kehittäjänä. Tulokset vahvistivat päiväkodin merkitystä yhteisöllisten toimintojen mahdollistajana ja tukijana. Perheet toivoisivat enemmän yhteistä tekemistä ja yhteisöllisyyttä niin päiväkodin muiden vanhempien kuin lasten parissa, mutta vapaa-ajalla vanhempien vähäiset voimavarat, aikatauluttamisen haasteet sekä usein edellytys perheiden omatoimisuuteen yhteisen toiminnan ja tapahtumien luomiseksi on koettu haastavaksi. Kyselyn myötä perheiden ajatus ja jopa toivomus päiväkodin mahdollisuuksista vahvistaa niin olemassa olevia yhteisöjä kuin myös edistää uusien yhteyksien ja yhteisöjen luomista on mielestämme havaittavissa. Myös Nivala ja Ryyänen (2019) korostavat, kuinka yhteisöllisyyttä tavoiteltaessa on ensisijaisen tärkeä luoda mahdollisuuksia yhteiselle toiminnalle ja siihen osallistumiselle. Sosiaalipedagoginen näkökulma vahvistaa perheyhteisöjen yhteisen toiminnan ja suhteiden muodostamisen tukemista, sekä varhaiskasvatuksessa yhteisöllisen kulttuurin luomista. (Nivala & Ryyänen 2019, 174–175.)

Nähtävillä on myös vanhempien kokemus erityisesti vapaa-ajalla heidän voimavarojensa riittämättömyydestä. Perheiden voimavarat ovat yksilöllisiä tekijöitä,

jotka auttavat eritoten vanhempia selviytymään lapsiperheen arjessa ja haasteissa. Nämä voimavarat voivat olla esimerkiksi riittävä sosiaalinen tuki sekä vanhempien välinen parisuhde. (Vesterlin 2007, 7.) Vanhemmat toivoivat myös, että yhteisten toimintojen ja kontaktien ylläpitäminen muiden päiväkodin perheiden tai vanhempien kanssa eivät jäisi kokonaan heidän vapaa-ajalleen ja vastuulleen. Esimerkiksi päiväkodin toimesta perheille järjestetyt tapaamiset ja keskusteluryhmät voisivat edistää osallisuuden kokemusta. Osallisuuden voidaan nähdä koostuvan kolmesta osa-alueesta, jotka ovat osallistuminen, jonnekin kuuluminen ja tunne kuulumisesta (Nivala & Ryyänen 2019, 118). Perheille järjestetty yhteistoiminta voisi luoda tunnetta johonkin kuulumisesta, ja mahdollistaa osallistumista sekä jonnekin kuulumista. Toisaalta osallisuuden toteutumisessa tulee olla mahdollisuus myös olla osallistumatta ja päättää itse, millä tavoin haluaa toimintaan osallistua.

Osallisuus jo olemassa olevissa ryhmissä muiden vanhempien kanssa oli hyvin vaihtelevaa. Vastaajista 44 henkilöä (78,57 %) ei ollut osana jo olemassa olevissa ryhmissä tai viestiketjuissa päiväkodin muiden vanhempien kanssa, ja heistä 26 eli yli puolet kuitenkin toivoisi enemmän kontakteja päiväkodin muihin vanhempiin. Vastaajista 25 henkilöä (44,64 %) ei kokenut saavansa tarpeeksi vertaistukea päiväkodin muilta vanhemmilta, mutta heistä 21 eli suurin osa ei ole myöskään osallisena olemassa olevissa ryhmissä tai viestiketjuissa päiväkodin muiden vanhempien kanssa. Voidaan siis päätellä, että vertaistuen tarve sekä halukkuus olla enemmän yhteydessä muiden päiväkodin vanhempien kanssa on ollut vastaajilla ilmeistä. Toisaalta monet eivät olleet osana olemassa olevissa ryhmissä tai viestiketjuissa muiden päiväkodin vanhempien kanssa. Tämän voidaan katsoa johtuvan esimerkiksi ryhmien tai viestiketjujen olemassaolon tietämättömydestä, ryhmien tai viestiketjujen puuttumisesta tai sähköisen viestinnän sopimattomuudesta itselle. Lisäksi voi olla myös niin, että vanhemmat, jotka toivoisivat enemmän kontakteja ja vertaistukea, eivät välttämättä halua olla osallisena sosiaalisen median viestiketjuissa tai ryhmissä, vaan toivoisivat sen sijaan kasvokkaista kohtaamista. Keskusteluryhmien avulla voitaisiin kuitenkin organisoida esimerkiksi kasvokkaisia tapaamisia, jolloin sosiaalinen media voisi toimia yhteistoiminnan ja yhteisöllisyyden mahdollistajana.

Toisaalta sosiaalista mediaa hyödynnettäessä päiväkodilla voisi olla tärkeä rooli myös yhteisten pelisääntöjen luomisessa. Päiväkodin toimesta voitaisiin muistuttaa perheiden yksityisyydestä, ja ettei esimerkiksi muiden lapsista saa julkaista kuvia sosiaaliseen mediaan ilman lupaa. Tällainen huoli nousi esiin myös kyselymme vastauksista. Päiväkoti voisikin mahdollisuuksien mukaan ottaa vastuuta keskusteluryhmien ja yhteisöjen turvallisuudesta, jotta siellä tapahtuva vuorovaikutus olisi muut huomioonottavaa ja yhdenvertaista. Nivalan ja Rynänen (2019, 174) mukaan yhteisöissä voi ilmetä myös ei-toivottuja elementtejä, kuten syrjintää ja autoritaarista vuorovaikutusta. Tällöin päiväkodin rooli yhteisten pelisääntöjen luojana ja tiedottajana voitaisiin nähdä tärkeänä yhteisöllisyyden kehittämisessä.

Myös mahdollinen tarve varhaiskasvatuksen viestinnän kehittämiseksi on kyselyn myötä havaittavissa. Joissain perheissä oltiin tyytyväisiä tämänhetkiseen viestintään, ja osa toivoi enemmän yhdenmukaisuutta tai aktiivisuutta varhaiskasvatuksen sosiaalisessa mediassa ja viestinnässä. Kun käyttäjät tuovat ilmi muutosten tarpeellisuuden käyttämiinsä palveluihin, voisi esimerkiksi palvelumuotoilu nousta merkittävään asemaan. Ihanteellisesti palvelun tulisi huomioida käyttäjien käyttötottumuksia, ja vastata juuri heidän tarpeisiinsa. Palvelumuotoilussa korostetaan asiakaslähtöisyyttä ja näin erityisesti osallistavaa palvelun kehittämistä. Palvelua kehitetään siis koko prosessin ajan tiiviisti yhteistyössä käyttäjien kanssa, eikä tyydytä ainoastaan oletuksiin siitä, mitä käyttäjät luultavimmin voisivat palvelulta toivoa. (Kaivola 2017, 23.) Yhteenvetona voidaan korostaa perheiden ja päiväkotien yhteistyön merkityksellisyyttä tavoiteltaessa käytännöllistä ja mahdollisimman monelle perheelle soveltuvaa viestintää varhaiskasvatuksessa.

6.2 Pohdinta ja jatkotutkimusaiheet

Käydessämme läpi kyselyyn tulleita vastauksia, jäimme pohtimaan, olisiko kysymysten muotoilua jälkikäteen katsottuna voinut tarkentaa, sekä kohdistaa selkeämmin. Aineiston tutkimisen kannalta olisi ollut tärkeä tietää vastaajien halu liittyä esimerkiksi WhatsApp -ryhmään tai muihin keskusteluryhmiin, mikäli sellaisia järjestettäisiin. Myös työntekijöitä huomioiva kysymysten asettelu olisi ollut tarpeel-

linen kysyttäessä esimerkiksi vertaistuen tarpeesta perheiden välillä. Kysymyksen olisi voinut muotoilla seuraavasti: ”Koetko vertaistuen olevan tärkeää päiväkotia käyttävien perheiden välillä?” Tässä tapauksessa olisimme mahdollisesti voineet saada enemmän työntekijöidenkin vastauksia kyselyyn.

Samalla kun kehittyvä digitalisaatio ja sosiaalinen media ovat tuoneet uusia moninaisia mahdollisuuksia, on huomioitava myös haitallisia lieveilmiöitä. Opinnäytetyössämme korostamme sosiaalisen median hyödyntämistä esimerkiksi perheiden välisessä yhteydenpidossa ja vertaistuen saamisessa, sekä painotamme yleisesti sosiaalisen median potentiaalista toimivuutta yhteisöllisyyden edistämiseksi. Haitallisena lieveilmiönä voi kuitenkin esiintyä esimerkiksi epätasa-arvoiset lähtökohdat sosiaalisen median hyödyntämisessä, sekä sosiaalisen median myötä lisääntynyt herkkyys vertailla itseä muihin käyttäjiin. Pohdimme, että kaikilla henkilöillä ei välttämättä ole riittävää digiosaamista tai muita edellytyksiä sosiaalisen median käyttämiselle, kuten esimerkiksi älylaitetta, joka taas saattaa aiheuttaa digisyrjäytymistä. Myös Maunula (2023) korostaa, että vanhemmat voivat myös helposti vertailla sosiaalisen median välityksellä oman perheensä tilannetta muiden perheiden kanssa, mikä voi pahimmillaan synnyttää tunnetta esimerkiksi omasta riittämättömyydestä vanhempana. Toisaalta muiden vanhempien näkeminen samankaltaisessa tilanteessa kuin itse saattaa luoda merkittävää tunnetta vertaistuesta. (Maunula 2023.) Ollisimme voineet opinnäytetyössämme myös enemmän huomioida perheitä, jotka eivät halua olla osallisena sosiaalisessa mediassa. Tässä on kuitenkin tärkeä huomioida työn viitekehystä. Toisaalta mahdollisessa yhteisöllisyyden kehittämistyössä varhaiskasvatuksessa tulisi ottaa huomioon myös sellaiset perheet, jotka eivät käytä sosiaalista mediaa.

Varhaiskasvatuksen kentällä ammattilaisten työnkuvat ja nimikkeet käyvät parhaillaan muutosta. Aiemmin varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuuden on voinut saada yliopistokoulutettujen lisäksi myös sosionomit. Uusi varhaiskasvatuslaki on kuitenkin määritellyt uudelleen varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuuden edellyttämät opinnot, ja 31.7.2019 lähtien sosionomiopiskelijat eivät enää ole voineet suorittaa varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuuteen johtavia opintoja. Tulevaisuudessa varhaiskasvatukseen suuntautuneet sosionomit tunnetaankin nimikkeellä varhaiskasvatuksen sosionomi. Kyseisen ammattinimikkeen myötä tullut työnkuva on varhaiskasvatuksen kentällä uusi, ja vielä toistaiseksi koettu

hajanaiseksi. Varhaiskasvatuksen sosionomin työtehtävän voidaan kuitenkin ajatella painottuvan esimerkiksi perheen ja varhaiskasvatuksen välisen yhteistyön vahvistamiseen, lapsen ja hänen perheensä hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistämiseen sekä moninaiisiin kasvatustehtäviin. (Ijäs & Lilja 2021, 19–22.) Varhaiskasvatuksen sosionomi voisi toimia osallisuuden ja yhteisöllisyyden merkittävänä edistäjänä niin perheiden kuin myös perheen ja varhaiskasvatuksen välillä. Palveluita keskitettäessä varhaiskasvatuksen sosionomilla voisi olla tilaisuus palvelukehitykseen, jossa koko perhe huomioidaan. Varhaiskasvatuksen sosionomi voisi olla mukana ohjaamassa perheiden välistä toimintaa, rakentamassa yhteisöjä sekä kehittämässä sosiaalisen median käyttöä varhaiskasvatuksessa yhteisöllisyyden tukemiseksi.

Opinnäytetyön aihetta kehittäessä halusimme huomioida mielenkiinnon kohteitamme ja vahvuuksiamme. Tämän seurauksena syntyi ajatus perheiden yhteisöllisyydestä digitalisaation aikakaudella, ja vähitellen kehittyi idea sosiaalisen median hyödyntämisestä lapsiperheiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämisessä. Alkuperäinen tarkoituksemme oli lähteä kartoittamaan päiväkotien perheiden ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden tarpeita yhteisöllisyyden vahvistamiselle sekä ajatuksia sosiaalisen median käytöstä ja hyödyntämisestä yhteisöllisyyden vahvistamisessa. Lisäksi halusimme lähestyä työtä muun muassa sosiaalipedagogiikan teoreettisesta viitekehyksestä.

Tavoittelimme vastauksia varhaiskasvatuksen työntekijöiltä viitaten esimerkiksi heidän kokemuksiinsa kasvatuskumppanuuden toteutumisesta ja mahdollisista tarpeista toimivampaan yhteydenpitoon päiväkodin ja perheen välillä sekä ajatuksia sosiaalisen median hyödyntämisestä. Perheiltä tavoittelimme vastauksia erityisesti heidän tarpeistaan ja kokemuksistaan yhteisöllisyyden toteutumisesta, sekä asenteistaan sosiaalisen median käytöstä ja hyödyntämisestä. Koska sähköiseen kyselyymme vastasi ainoastaan yksi varhaiskasvatuksen työntekijä, jouduimme karsimaan alkuperäisestä suunnitelmastamme pois ammattilaisten näkökulmat ja kokemukset. Tämä väistämättä rajasi opinnäytetyömme aihetta, ja näin ollen aiheutti muutosten tekemistä kesken opinnäytetyömme prosessia. Syitä heikkoon työntekijöiden vastausmäärään voi olla monia. Koemme, että tarkemmalla kysymysten asettelulla olisimme voineet huomioida työntekijöitä pa-

remmin. Toiseksi kysely oli auki toukokuun viimeisen sekä kesäkuun ensimmäisen viikon, jolloin kyselyyn vastaaminen ajoittui mahdollisesti kesälomien alun ajankohtaan. Opinnäytetyömme aiheeksi muodostui siis vain perheiden kokemukset ja heidän ajatuksiinsa liittyvät näkökulmat.

Opinnäytetyön suunnittelu aloitettiin syksyllä 2022, ja samalla laadimme aikataulun opinnäytetyömme edistymiselle. Aineiston keräämisen tavoiteltiin toteutuvan alkukeväästä 2023, ja kokonaisuudessaan opinnäytetyön suunniteltiin valmistuvan alkusyksystä 2023. Laadittaessa aikataulua työn edistymiselle olimme kuitenkin jo varautuneet mahdollisiin muutoksiin. Varautuminen oli hyödyksi, sillä lopulta sähköiset kyselyt saimme lähetettyä päiväkodeille touko-kesäkuun vaihteessa 2023, ja opinnäytetyömme valmistui kokonaisuudessaan marraskuussa 2023. Todettakoon siis, että alkuperäisen aikataulun mukaan opinnäytetyömme kehittyminen ei edistynyt täysin odotusten mukaisesti, mutta tämän koimme jopa inhimilliseksi ottaen huomioon useamman tekijän aikataulujen yhteensovittamisen haasteet, sekä muut projektit ja yllättävät muutokset tämän ajanjakson aikana. Yhteenvetona koemme kuitenkin opinnäytetyömme sekä tärkeimmät tavoitteemme toteutuneiksi ja onnistuneiksi. Kangasalan varhaiskasvatus sai käsiteltäväkseen tietoa lapsiperheiden tarpeista sekä toiveista, ja perheet saivat tuoda kyselyn avulla äänensä kuuluviin. Mielestämme myös mahdollinen tarve Kangasalan kaupungin varhaiskasvatuksen sosiaalisen median kehittämiseksi on kyselyn myötä tunnistettu.

Pohdimme, että potentiaalinen jatkotutkimusaihe voisi keskittyä kysymykseen, onko lapsiperheiden yhteisöllisyyden kokemuksilla ja tarpeilla merkittäviä alueellisia eroja. Korostuvatko lapsiperheiden tarpeet jollain asuinalueella enemmän, ja mistä nämä ilmiöt ja mahdolliset eroavaisuudet voisivat kertoa, sekä miten alueellisia eroavaisuuksia pystyttäisiin huomioimaan? Onko myös sosiaalisen median käytössä ja mielipiteissä havaittavissa merkittäviä eroavaisuuksia erilaisten asuinalueiden välillä, ja mihin puolestaan tämä voisi viitata? Mielenkiintoinen aiheeseen liittyvä hanke voisi olla esimerkiksi kokeilu puolen vuoden aikavälillä perheiden yhteisöllisyyden rakentamisesta siten, että varhaiskasvatuksessa pyrittäisiin aktiivisesti erilaisin menetelmin rakentamaan siltoja perheiden välille. Koemme, että ennaltaehkäisevän työn kannalta tällainen tutkimushanke voisi tuottaa hyviä tuloksia opinnäytetyömme tuloksiin nojaten. Voidaan siis todeta, että

lapsiperheiden hyvinvoinnista sekä erityisesti heidän yhteisöllisyytensä ja osallisuuden toteutumisen vaikuttavuudesta sekä sosiaalisen median ulottuvuuksista riittää vielä tutkittavaa ja toteutettavia hankkeita.

LÄHTEET

Boyd, D. & Ellison, N. 2007 Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of computer-mediated communication*. 13 (1), 210–230.

Harju, A. 2020. Sosiaalinen media kansalaisyhteiskunnan uutena ilmiönä. Kansalaisyhteiskunta. Verkkosivu. Viitattu 25.11.2022. <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/sosiaalinen-media-kansalaisyhteiskunnan-uutena-ilmiona/>

Heinström, M. 2018. Lapsiperheiden osallisuus matalan kynnyksen avoimissa kohtaamispaikoissa. Sosiaali- ja terveysjohtamisen laitos. Itä-Suomen yliopisto. Pro gradu -tutkielma.

Heikkilä, T. 2017. Tilastollinen tutkimus. 9. uud. painos. Helsinki: Edita Publishing.

Hunt, M., Marx, R., Lipson, C. & Young, J. 2018. No More FOMO: Limiting Social Media Decreases Loneliness and Depression. *Journal of social and clinical psychology* 37, no. 10.

Hyppönen, H. & Ilmarinen, K. 2019. Sähköisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tarjonta, palvelujen käyttö ja esteet. Teoksessa: Kestilä, L. & Karvonen, S. (toim.) Suomalaisten hyvinvointi 2018. Helsinki: PunaMusta Oy.

Ijäs, E. & Lilja, M. 2021. Varhaiskasvatuksen opettajuus ja asiantuntijuus muutoksessa: sosionomit nettikeskusteluiden puheenaiheena. *Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta*. Tampereen yliopisto. Pro gradu -tutkielma.

Juhila, K. & Jaana Vuori (toim.). n.d. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Teoksessa *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 15.10.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menestelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-ominaispiirteet/>

Kangasala. n.d. Omenatarhan Päiväkoti. Verkkosivu. Viitattu 19.8.2023. <https://www.kangasala.fi/varhaiskasvatus-ja-opetus/varhaiskasvatus/kunnallinen-varhaiskasvatus/paivakodit/omenatarhan-paivakoti/>

Kangasala. n.d. Sahalahden Päiväkoti. Verkkosivu. Viitattu 19.8.2023. <https://www.kangasala.fi/varhaiskasvatus-ja-opetus/varhaiskasvatus/kunnallinen-varhaiskasvatus/paivakodit/sahalahden-paivakoti/>

Kangasala. n.d. Vatialan Päiväkoti. Verkkosivu. Viitattu 19.8.2023. <https://www.kangasala.fi/varhaiskasvatus-ja-opetus/varhaiskasvatus/kunnallinen-varhaiskasvatus/paivakodit/vatialan-paivakoti/>

Kaivola, M. 2017. Asiakkaan kokemus osana yrityksen palvelumuotoilua: Case Joiku of Life Oy. Johtamiskorkeakoulu. Tampereen yliopisto. Pro gradu -tutkielma.

Kangaspunta, S. (toim.) 2011. Yksilöllinen yhteisöllisyys: avaimia yhteisöllisyyden muutoksen ymmärtämiseen. Tampere: Tampere University Press.

Karvonen, S., Kestilä, L. & Saikkonen, P. 2022. Suomalaisten hyvinvointi 2022. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Langmia, K. 2014. Social Media : Pedagogy and Practice. Lanham, Maryland: University Press of America, Inc.

Lastensuojelu.info. n.d. Lasten huoltajuus. Verkkosivu. Viitattu 12.10.2023. <https://www.lastensuojelu.info/sf/vanhemmuus-ja-parisuhde/lasten-huoltajuus/>

Lehto, M. 2022. Sosiaalisen median vanhemmuussisällöt raivostuttavat, ilahduttavat ja pitkästyttävät. Media & viestintä. 45 (1), 92–98.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. 2021. Vanhemman hyvinvointi. Verkkosivu. Viitattu 12.10.2023. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemman-hyvinvointi/>

Maunula, K. 2023. Riittävän hyvä vanhemmuus riittää. MIELI ry 15.9.2023. Viitattu 12.10.2023. <https://mieli.fi/artikkelit/riittavan-hyva-vanhemmuus-riittaa/>

MIELI ry. 2023. Yksinäisyyden siirtyminen vanhemmalta lapselle voidaan ehkäistä. Verkkosivu. Viitattu 17.10.2023. <https://mieli.fi/tutkittua-tietoa/yksinaisyyden-siirtyminen-vanhemmalta-lapselle-voidaan-ehkaista/>

Mielenterveystalo. n.d. Vertaistuki. Verkkosivu. Viitattu 12.10.2023. <https://vanha.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-oppaat/oppaat/psykoosi/Pages/vertaistuki.aspx>

Nivala, E. & Rynnänen, S. 2019. Sosiaalipedagogiikka – Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Nummenmaa, L., Holopainen, M. & Pulkkinen, P. 2019. Tilastollisten menetelmien perusteet. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

O'Day, E. & Heimberg, R. 2021. Social Media Use, Social Anxiety, and Loneliness: A Systematic Review. Computers in human behavior reports 3.

Pawar, M. 2014. Social and Community Development Practice. New Delhi, India: SAGE Publications India.

Reivinen, J. & Vähäkylä, L. 2013. Ketä kiinnostaa?: lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Helsinki: Gaudeamus.

Rekola, S. 2023. Perheen köyhyys lasten ja nuorten kokemuksissa: Katsaus lapsiperheköyhyyteen liittyvien tekijöiden vaikutuksista lasten ja nuorten jokapäiväisiin kokemuksiin. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Tampereen yliopisto. Kandidaatintutkielma.

Saari, J. 2016. Yksinäisten Suomi. Helsinki: Gaudeamus.

Sheldon, P. 2015. Social media: principles and applications. Lanham, Maryland: Lexington Books.

Statista. 2023. Most popular social networks worldwide as of October 2023, ranked by number of monthly active users. Verkkosivu. Viitattu 8.11.2023. <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>

Somerajaton. 2020. Verkkosivu. Viitattu 24.11.2022. <https://somerajaton.fi/mita-tarkoittaa-sosiaalinen-media/>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2022. Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet. Verkkosivu. Viitattu 26.11.2022. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heimossa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2023. Osallisuuden edistäjän opas. Helsinki: Sokra.

Tampereen korkeakoulu yhteisön yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto KvaliMOTV. n.d. Triangulaatio. Verkkosivu. Viitattu 23.10.2023. https://www.fsd.tuni.fi/menetaelmaopetus/kvali/L2_3_2_4.html

THL. Finlapset-kyselytutkimus. 2020. Viitattu 12.12.2022. <https://www.terveytemme.fi/finlapset-kysely/pdf/Kangasala.pdf>

Tietosuoja. 2022. Verkkosivu. Viitattu 25.9.2023. <https://tietosuoja.fi/pseudonymisointi-anonymisointi>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje. Viitattu 26.9.2023. Helsinki. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Valli, R. & Aarnos, E. 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. 1, Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Varhaiskasvatuslaki 30.7.2018/540. Viitattu 14.11.2023. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540#Pidm46434451259392>

Vesterlin, H. 2007. Voimavaroja vanhemmuuteen ja parisuhteeseen: Lapsiperheiden vanhempien kokemuksia tukiryhmätoiminnasta. Hoitotieteen laitos. Tampereen yliopisto. Pro gradu -tutkielma.

Zitting, J. 2021. Osallisuuden edistäminen edellyttää monipuolisia keinoja. Dialogi 6.10.2021. Viitattu 19.10.2023. <https://dialogi.diak.fi/2021/10/06/osallisuuden-edistaminen-edellyttaa-monipuolisia-keinoja/>

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

1 (3)

12/11/2023, 16:34

E-lomake - Yhteisöllisyyden tukeminen varhaiskasvatuksessa käyttäen sosiaalisen median kanavia

Yhteisöllisyyden tukeminen varhaiskasvatuksessa käyttäen sosiaalisen median kanavia

Tämän kyselyn tarkoituksena on kerätä tietoa Kangasalan päiväkotipalveluita käyttävien perheiden kokemuksista Kangasalan varhaiskasvatuksen käyttämästä sosiaalisesta mediasta, viestinnästä ja yhteisöllisyydestä, sekä kartoittaa sosiaalisen median tarpeellisuutta yhteisöllisyyttä luovana työkaluna perheiden välillä.

Kyselyyn vastaamalla annat suostumuksen vastausten käyttämiseen opinnäytetyössämme ja Kangasalan varhaiskasvatuksen jatkokehittämisessä. Opinnäytetyössä kyselyvastaukset muotoillaan niin, että niistä ei voida tunnistaa vastaajaa. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista, emmekä kerää kyselyssä tunnistettavia henkilötietoja. Kyselyyn vastaaminen kestää alle 20 minuuttia.

Kyselyn tiedote saatavilla tästä linkistä:

Opinnäytetyön tekijät:

Monika Lattunen

Ilari Lehtonen

Ilona Rantala

Alkutiedot

Olen Kangasalan varhaiskasvatuksen palveluiden *

- Asiakas
 Työntekijä

Oma päiväkotini on *

- Omenatarhan päiväkoti
 Sahalahden päiväkoti
 Vatialan päiväkoti

Sosiaalisen median käyttötottumukset

Käytätkö sosiaalista mediaa? *

- Kyllä
 Ei

Mitä sosiaalisen median palveluita käytät?

- Facebook

12/11/2023, 16:34

E-lomake - Yhteisöllisyyden tukeminen varhaiskasvatuksessa käyttäen sosiaalisen median kanavia

- Snapchat
- Tiktok
- Instagram
- Twitter
- Discord
- Whatsapp
- Käytän palveluita, joita tässä ei ole mainittu

Millaiseen tarkoitukseen käytät sosiaalista mediaa

- Selailen uutisia tai postauksia
- Pidän yhteyttä ystäviin, perheeseen tai muihin läheisiini
- Etsin ja osallistun ryhmiin, tai yhteisöihin, joissa keskustella
- Luon itse sisältöä sosiaaliseen mediaan henkilökohtaisista tai työperäisistä syistä

Kuinka usein käytät jotain sosiaalista mediaa? *

- Monesti päivässä
- Pari kertaa päivässä
- Muutaman kerran viikossa
- Harvemmin, kuin yllä olevat valinnat

Yhteisöllisyys päiväkodissa

Toivoisin enemmän kontakteja muihin päiväkotini vanhempiin *

- Kyllä
- Ei

Koen saavani tarpeeksi vertaistukea arjessa muilta päiväkotiani käyttäviltä vanhemmilta *

- Kyllä
- Ei

Toivoisin yhteistä toimintaa arkeen muiden päiväkodissani käyvien perheiden parissa. (esimerkiksi keskustelua suljetussa sosiaalisen median ryhmässä vanhemmuudesta ja arjesta, suunnitella ja toteuttaa yhteisiä kävelyretkiä jne) *

- Kyllä
- Ei

Kirjoita mietteitä tai toiveita yllä oleviin yhteisöllisyyden kysymyksiin liittyen, tai esimerkiksi millaisia aktiviteetteja toivoisit perheiden väliseen toimintaan

Viestintä

Minulle on kerrottu Kangasalan varhaiskasvatuksen sosiaalisen median erilaisista kanavista, ja miten löytää ne *

- Kyllä
 Ei

Tunnen tietäväni, mitä Kangasalan varhaiskasvatuksen sosiaalisessa mediassa tapahtuu *

- Kyllä
 Ei

Löydän helposti Kangasalan varhaiskasvatuksen sosiaalisesta mediasta tarvitsemani tiedot, uutisoinnit sekä ajankohtaiset tapahtumat *

- Kyllä
 Ei

Oletko jo osana olemassa olevia ryhmiä tai viestiketjuja muiden päiväkodin vanhempien kanssa? *

- Kyllä
 Ei

Voit kirjoita mietteitä tai toiveita yllä oleviin viestinnän kysymyksiin liittyen

Tietojen lähetys

Tallenna

Esitäyttö URL

Suuri kiitos vastauksista!
